

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

**Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет**

Кафедра **економічного аналізу і фінансів**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавр

здобувача **Михайлової Ольги Миколаївни**

(ПІБ)

академічної групи **072-20з-1 (заочна форма навчання)**

(шифр)

спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми **«Фінанси, банківська справа та страхування»**

на тему: **«Фінансова діяльність комерційного банку і напрями її
удосконалення (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»)»**

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	доц. Дереза В.М.			
Рецензент				
Нормоконтролер	Федорова О.Г.			

Дніпро
2024

**Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри
економічного аналізу і фінансів

(повна назва)

Д.С. Букрєва

(підпис)

(прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 2024 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавр

здобувачу Михайло́вій Ользі Миколаївни́ академічної групи 072-203-1
(прізвище, ініціали) (шифр)

спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
(код і назва спеціальності)

на тему: «Фінансова діяльність комерційних банків і напрями її
удосконалення (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»)»

затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від 31.05.2024р. №516-с

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	13.05.2024-15.05.2024
Розділ 1	Теоретичні підходи до визначення фінансового стану комерційних банків та аспекти забезпечення їх ефективної фінансової діяльності	16.05.2024-25.05.2024
Розділ 2	Аналіз показників та оцінка результативності фінансової діяльності комерційних банків на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»	26.05.2024-04.06.2024
Розділ 3	Механізми підвищення ефективності фінансової діяльності комерційних банків, шляхом впровадження відповідних заходів	05.06.2024-15.06.2024
ВИСНОВКИ		16.06.2024-18.06.2024
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	19.06.2024-23.06.2024

Завдання видано

_____ (підпис керівника)

В.М.Дереза
(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання 22.04.2024 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії 24.06.2024 р.

Завдання прийнято до виконання

_____ (підпис студента)

О.М.Михайлова
(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Михайлова О.М. – Фінансова діяльність комерційних банків і напрями її удосконалення (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк») – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота бакалавра ОП «Фінанси, банківська справа та страхування» за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. – НТУ «Дніпровська політехніка», Дніпро, 2024.

У першому розділі кваліфікаційної роботи розглянуто теоретично-методичні підходи щодо визначення стану комерційних банків, досліджено методи аналізу ефективності фінансово-економічної діяльності та узагальнено нормативно-правові механізми регулювання діяльності банківської системи.

У другому розділі охарактеризовано фінансову діяльність АТ КБ «ПриватБанк» та визначено його роль і місце у банківській системі України. Крім того, проаналізовано результати фінансової діяльності установи та досліджено модель факторного впливу на основні показники банку.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи було проведено факторний аналіз зовнішніх та внутрішніх чинників, що впливають на фінансові результати АТ КБ «ПриватБанк». Також, було здійснено прогнозування прибутку банку на наступний звітний період, з використанням економіко-математичної лінійної трендової моделі та досліджено достатність ресурсного потенціалу банку. З урахуванням отриманих результатів, було запропоновано ряд оптимальних рекомендацій щодо покращення та удосконалення фінансової діяльності комерційних банків.

ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ, ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ,
РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, ПРИБУТОК, КАПІТАЛ, ПРОГНОЗУВАННЯ,
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ.

ABSTRACT

Mykhailova O.M. – Financial activity of a commercial bank and directions for its improvement (based on the example of JSC CB «PrivatBank») – Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work of the obtaining a bachelor's degree in specialty 072 Finance Banking and Insurance. – Dnipro University of Technology, Dnipro, 2024.

In the first section of the qualification work, theoretical and methodological approaches to determining the state of commercial banks are considered, methods of analyzing the effectiveness of financial and economic activity are investigated, and regulatory and legal mechanisms for regulating the activity of the banking system are summarized.

The second chapter describes the financial activity of «PrivatBank» JSC and defines its role and place in the banking system of Ukraine. In addition, the results of the financial activity of the institution were analyzed and the model of factor influence on the main indicators of the bank was investigated.

In the third section of the qualification work, a factor analysis of external and internal factors affecting the financial results of JSC CB «PrivatBank» was carried out. Also, forecasting of the bank's profit for the next reporting period was carried out, using the economic-mathematical linear trend model, and the adequacy of the bank's resource potential was investigated. Taking into account the obtained results, a number of optimal recommendations were proposed for the improvement and improvement of the financial activities of commercial banks.

FINANCIAL ACTIVITY, FINANCIAL ANALYSIS, PROFITABILITY, PROFIT, CAPITAL, FORECASTING, INCREASING EFFICIENCY.

ЗМІСТ

	С.
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ ТА АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ ЕФЕКТИВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	10
1.1. Характеристика економічних складових фінансової діяльності комерційних банків на фінансовому ринку	10
1.2. Нормативно-правові механізми регулювання фінансової діяльності банківських установ	18
1.3. Основні методи аналізу ефективності фінансових результатів комерційного банку	22
Висновки до розділу 1.....	25
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ТА ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ (НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»).....	27
2.1. Характеристика фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк». Його роль і місце в банківській системі України	27
2.2. Дослідження результатів фінансової діяльності установи на основі запропонованих методів фінансового аналізу	32
2.3. Аналіз фінансових результатів діяльності АТ КБ «ПриватБанк» та факторна модель впливу на показники банку.....	42
Висновки до розділу 2.....	54
РОЗДІЛ 3. ПРОГНОЗУВАННЯ ПРИБУТКОВОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК» ТА МЕХАНІЗМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	58
3.1. Прогнозування прибутковості фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк» на основі математико-економічної	58

моделі.....	
3.2. Дослідження потенціалу ресурсної бази АТ КБ «ПриватБанк» та шляхи підвищення ефективності фінансових результатів....	65
3.3. Напрями удосконалення та підвищення ефективності фінансової діяльності комерційних банків	72
Висновки до розділу 3.....	77
ВИСНОВКИ.....	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	83
ДОДАТКИ.....	87

ВСТУП

Актуальність теми: У сучасному світі комерційні банки займають провідне місце та відіграють ключову роль у фінансовій системі, забезпечуючи різноманітними фінансовими послугами своїх клієнтів та сприяючи економічному зростанню країни. Проте, як не дивно, фінансова діяльність банківського сектору завжди пов'язана з певними ризиками та викликами, що й демонструє важливість її дослідження, прогнозування майбутніх показників та, апріорі, постає головним завданням серед багатьох науковців.

Існують безліч підходів до аналізу та досліджень фінансової діяльності комерційних банків, але сучасні тенденції та мінливе становище диктують свої правила й поступово вносять зміни до способів та методів оцінювання фінансового стану установ. Єдине що залишається незмінним – це достовірність в прорахунку правильних результатів, адже вони мають гарантувати повну надійність та впевненість в отриманій оцінці, що в кінці-кінців має дати відповідь щодо ефективності функціонування та фінансового становища того чи іншого банку. До того ж, стрімкий розвиток інноваційних технологій теж залишає свій відбиток на аналітичній складовій, оскільки нововведення завжди розширюють простір для аналізу та збільшують напрями дослідження багатьох показників. Крім того, вивчення даної теми дозволить не лише оцінити готові результати діяльності банківського сектору, а й провести об'єктивний аналіз, спрогнозувавши майбутні шляхи удосконалення його діяльності в умовах нестабільної ринкової економіки та динамічних навколишніх змін.

Метою вчення тем, що стосуються фінансової діяльності комерційних банків стали роботи низки українських науковців й практиків, таких як: Волкова В. В., яка опублікувала більш ніж 150 відповідних наукових праць, цитування яких буде розглянуто в роботі. Новіков Н. Б., що зауважив на важливому регулюванні фінансового ринку та його методах. Демчук Н. І., професор, що наголосила на проблематиці та нюансах вивчення банківського

сектору України. Всі відповідні дослідження трактують про недооцінку власне фінансового стану з боку банківських установ, іноді це недоврахування ризиків, переоцінка можливостей і таке інше. Тому, варто пам'ятати, що фінансова діяльність банківських установ є комплексною складовою вивчення та характеризується сукупністю показників, що відображають наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є аналіз теоретичних та практичних підходів щодо аспектів фінансової діяльності комерційних банків, а також розробка заходів, спрямованих на усунення можливих недоліків функціонування банківського сектору та покращення показників фінансової стійкості й надійності. Виходячи з поставленої мети, доцільно виконати такі завдання:

- Ознайомитись з характеристикою і нюансами фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк»;
- Здійснити загальний аналіз фінансової діяльності банку, на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»;
- Знайти шляхи підвищення прибутковості фінансової діяльності установи за допомогою математико-економічної моделі управління;
- Визначити прогнозований рівень майбутніх фінансових результатів АТ КБ «ПриватБанк» на основі економетричного моделювання;
- Підібрати заходи щодо ефективного управління ресурсною базою установи та обґрунтувати стратегії, направлені на ефективне управління прибутком банку в сучасних умовах.

Об'єктом дослідження виступають процеси, що породжують фінансово-економічну діяльність комерційних банків та гарантують фінансову стійкість.

Предметом дослідження являються методичні, теоретичні та практичні підходи, спрямовані на аналіз фінансової діяльності та удосконалення фінансових показників банківських установ.

Методи дослідження. Основою методологічного дослідження виступають статистичні дані широкого спектру, включаючи кількісні, серед

яких: статистичний, економетричний, факторний, методи моделювання, планування та прогнозування, а також якісні: теоретичні і нормативно-правові підходи до оцінки фінансової діяльності й ефективності функціонування комерційних банків. Також, для практичного комплексного аналізу фінансової діяльності використовувались й математичні методи, такі як: розрахунок середніх значень, стандартних відхилень та коефіцієнтів кореляції.

Інформаційною базою слугують наукові праці, статті і монографічні видання сучасних українських та зарубіжних науковців. Також, за основу взята нормативно-правова база, до якої входять: статистичні дані Національного банку України та Державної служби статистики, нормативні засади законодавства України та безпосередньо – фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанк» за 2021, 2022 та 2023 роки.

Прикладна цінність відображає важливість застосування отриманих результатів та пропозицій в майбутній фінансовій діяльності комерційних банків, з метою підвищення рівня ліквідності, ефективності функціонування та зменшення можливих ризиків.

Апробація результатів дослідження були висвітлені на Міжнародній науковій онлайн-конференції для студентів та молодих науковців в рамках реалізації проєкту ERASMUS Jean Monnet LS: EU Market of Financial Innovations and Unemployment in Financial Sector «Ринок фінансових інновацій та безробіття ЄС: тенденції, виклики та перспективи» (24-26 квітня 2024 року, м. Дніпро).

Особистий внесок. Кваліфікаційна робота є самостійною науковою працею. Усі результати, викладені та зазначені у роботі, отримані автором особисто.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів та висновків. Обсяг становить 89 сторінок. Робота містить 21 таблицю, 14 рисунків та список літератури на 35 найменувань, 3 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ ТА АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ ЕФЕКТИВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Характеристика економічних складових фінансової діяльності комерційних банків на фінансовому ринку

На сьогодні, найголовнішою умовою ефективного функціонування та розвитку економіки країни є стабільна діяльність банківської системи. Априорі, це складна багаторівнева структура, основними важелями якої являються комерційні банки, що забезпечують безперервний доступ до фінансових послуг для населення та підприємств. Крім того, вони здійснюють надважливу місію, а саме акумуляцію та перерозподіл вільних грошових ресурсів, тим самим, обумовлюючи рух коштів між усіма ринковими суб'єктами. Загалом, діяльність комерційних банків завжди піддавалась дестабілізаційним процесам, що порушувало ланцюжок стабільності виконання банками своїх функцій і як, результат, приводило до структурних змін, пов'язаних зі перерозподілом власності, посиленням конкуренції та глобалізації на світовому ринку. Таким чином, вивчення та аналіз фінансових показників діяльності комерційних банків допоможуть у виявленні та усуненні потенційних ризиків, підтриманні економічної санації, тобто заходів, щодо запобігання банкрутства та прогнозуванні майбутніх фінансових результатів. Тому перш ніж провести фінансовий аналіз складових банківської діяльності, варто зрозуміти їх сутність.

Фундаментом аналізу такої економічної категорії як банківська справа – є докладне вивчення самого поняття банку, оскільки саме банк є ініціатором всіх тих процесів, які входять в розуміння банківської діяльності.

Сучасний комерційний банк – це складна організаційна система, побудована на певній сукупності інформаційних ресурсів, таких як: трудові,

матеріально-технічні, фінансові та інші, що допомагають у наданні клієнтам якісних банківських послуг та забезпечують циклічне функціонування установи.

Цікаво, що в Італії у XII столітті слово «лава» розумілося як стіл або робоче місце, за яким торговець займався своєю комерційною діяльністю. В цьому сенсі лава являє на сьогоднішній день місце, в якому проходить операції з обміну грошей, операції, пов'язані з купівлею, продажем, обміном іноземної валюти, консультуванням, переказами. Виходячи з етимології, можна виділити дві функції банку, перша з яких полягає в тому, що банк є місцем, в якому можливо безпечно зберігання будь-яких цінностей, а друга - в тому, що банк виступає в ролі посередника при здійсненні будь-яких фінансових операцій, в тому числі являється гарантом, роблячи угоду безпечною. Банки є самостійні, незалежні, комерційні підприємства. Саме у цих визначеннях економісти й бачать усю сутність банків та банківської системи. У цьому, організація діяльності банківської установи нині настільки різноманітна, що найчастіше її неможливо повністю визначити чи оцінити, оскільки вона охоплює безліч процесів, пов'язаних не лише з коштами чи фінансовими операціями. Проте, все ж головною метою банківської системи залишається здійснення процесу кредитування економічної системи в особі трьох економічних агентів, серед яких: населення, підприємці та держава.

Наступним кроком розглянемо категорію поняття «комерційні банки». Так, за визначенням В. Волкової – комерційні банки є класичними фінансовими посередниками, які надають послуги над ринком цінних паперів. Фінансовим посередництвом визнається діяльність із забезпечення взаємозв'язку постачальників і споживачів капіталу фінансовому ринку, і навіть з їх обслуговування. [1]

До того ж, комерційні банки виступають на ринку фінансів не лише як фінансові, а й як торговельні посередники. У зв'язку з тим, що в основі ринку цінних паперів лежить континентальна модель, комерційні банки можуть виступати торговим посередником на ринку цінних паперів (брокера),

поєднуючи цю діяльність зі своєю основною діяльністю, тоді як інші організації здійснюють цю діяльність як виняткову. Це дає банкам певні переваги, оскільки діяльність банків як повноцінних фінансових посередників дозволяє витягувати з надання посередницьких брокерських послуг вигоди, недоступні звичайним брокерам. Ці переваги виражаються в наступному: при наданні банком брокерських послуг має місце позитивний ефект масштабу, оскільки частина постійних витрат, які неминуче несуть організації під час здійснення брокерської діяльності, розподіляється між усіма видами діяльності банку, що робить власне брокерську діяльність більш прибутковою; фінансові ресурси, які мають комерційні банки в порівнянні з небанківськими професійними посередниками, дають банку перевагу в рекрутингу досвідчених фахівців, що становлять основу брокерського напрямку діяльності банку; як повноцінний учасник фінансового сектора економіки, банк має ексклюзивні канали інформації (наприклад, в особі банків-контрагентів, представників емітентів – клієнтів банку); комерційні банки мають можливість здійснення інвестицій, що забезпечують максимальну технологічність процесів надання послуг; щодо дешеві кредитні ресурси, що залучаються у межах здійснення основної діяльності, дають комерційним банкам переваги у визначенні ставок маржинального кредитування; характер основного виду діяльності дозволяє конструювати комплексні послуги на базі брокерського обслуговування (наприклад, включати до пакету послуг дешевше, ніж у конкурентів розрахунково-касове обслуговування); комерційні банки мають у своєму розпорядженні додаткову клієнтську базу в особі клієнтів банку за іншими операціями: особи, які пред'являють попит на брокерські послуги за інших рівних умов, охоче укладуть договір зі «своїм банком» ніж з іншою компанією, а пропозиція брокерських послуг клієнтам дозволяє в короткі терміни зробити рентабельним новий напрям діяльності.

Послуги комерційних банків як торгових посередників на ринку цінних паперів слід розділити на послуги з купівлі та продажу цінних паперів, маржинальні послуги, послуги андеррайтингу, послуги з фінансового

консультування та інші консультаційні послуги, маркет-мейкерські послуги. Для порівняння: послуги фінансових та торгових посередників у США включають інвестиційно-банківські послуги, пов'язані з інвестуванням у деривативи; послуги з фінансового консультування та інвестиційного планування; послуги зі страхування (у тому числі медичного); послуги з ведення пенсійних рахунків; трастові послуги; інформаційні послуги. Якщо з визначення посередництва як сприяння угоди між сторонами, то ринок цінних паперів демонструє наявність специфічних посередників (депозитаріїв), які забезпечують реалізацію прав на цінні папери та прав, що випливають із цінних паперів. Вони надають послуги з обліку цінних паперів та/або прав на них, зберігання документарних цінних паперів, послуги, що сприяють отриманню власниками цінних паперів права голосу по акціях, дивідендів або відсотків як поточних доходів за цінними паперами.

Розширюючи свою діяльність за допомогою ліцензій на депозитарну діяльність та спеціалізований депозитарій інвестиційних фондів та недержавних пенсійних фондів, комерційні банки можуть значно розширити коло клієнтів, яким вони надають послуги. Таким чином, банки відіграють роль фінансових та торгових посередників, налагоджуючи зв'язки між різними учасниками фінансового ринку, навіть попри відмінності у специфіці їхніх видів посередництва. [2]

Банки можуть здійснювати низку операцій із цінними паперами. До них відносяться:

1. Інвестиційні операції. Комерційні банки з метою збільшення джерел отримання додаткових доходів та підтримки ліквідності балансу здійснюють інвестиційні операції із цінними паперами.

Власна ініціатива є інвестиційною операцією. Інвестиційні операції комерційні банки здійснюють за рахунок власних ресурсів, позикових та залучених коштів.

Залежно від характеру джерел інвестування можна зробити класифікацію інвестиційних операцій, які банком. Їх можна класифікувати за різними ознаками, насамперед за основними групами позичальників (суб'єктів):

- інвестиції в державні органи влади (державні цінні папери);
- інвестиції в комерційні банки (міжбанківські кредити);
- інвестиції у промисловість та сільське господарство (комерційні кредити);
- інвестиції в корпоративні цінні папери.

Основною метою, яку переслідує банк при розширенні інвестиційної діяльності, є прагнення розширити свій вплив, вивести його за рамки суто банківської діяльності та отримати прибуток у вигляді прямих та непрямих доходів.

Прямі доходи від вкладень у цінні папери банк отримує у формі дивідендів, відсотків або прибуток від перепродажу. Непрямі доходи утворюються за рахунок розширення частки ринку, контрольованого банком, через дочірні та залежні суспільства та посилення їх впливу на клієнтів шляхом участі у корпоративному управлінні на основі володіння пакетом їх акцій.

2. Емісійні операції комерційних банків. Емісійні операції банку – це діяльність із випуску банком власних цінних паперів. Банк, який здійснює випуск цінних паперів, є емітентом.

Емітуючи векселі, чеки, депозитні та ощадні сертифікати, комерційні банки виконують одне із своїх основних призначень – акумуляцію коштів та створення платіжних коштів. Основний мотив, яким керується емітент, випускаючи цінні папери – це залучення фінансових ресурсів, і навіть формування статутного капіталу. Статутний капітал акціонерних комерційних банків – це сума номінальної вартості акцій, придбаних акціонерами.

Комерційний банк постачає на фондовий ринок товар – цінну папір та несе від свого імені зобов'язання перед покупцями цінних паперів щодо здійснення прав, засвідчених ними. Крім того, банк сам оперує своїми цінними паперами, здійснюючи їх викуп чи продаж.

Емісія цінних паперів банками має такі цілі:

- залучення додаткових грошових ресурсів для розміщення їх в активи банку, оптимізація структури залучених грошових коштів;
- оформлення організаційно-правового статусу банку як акціонерного товариства та формування системи контролю – через володіння акціями; участь банку в органах управління;
- надання додаткових послуг клієнтам на основі випуску фондів інструментів, що звертаються, розширюючи можливості інвестування порівняно з традиційними розрахунково-депозитарними операціями.

Усі випуски цінних паперів незалежно від величини випуску та кількості інвесторів підлягають державній реєстрації. Комерційним банкам дозволяється випускати такі види цінних паперів: акції, облігації, чеки, векселі, депозитні та ощадні сертифікати, похідні цінних паперів.

Розглянемо деякі види цінних паперів докладніше:

- залучення додаткового капіталу акціонерними банками може здійснюватись шляхом розміщення додаткових акцій. Банк може випускати акції іменні та на пред'явника. Можуть також випускатися прості та привілейовані акції. Порядок емісії привілейованих акцій, умови їхнього випуску спеціально обумовлюються у статуті банку;
- облігація – емісійний цінний папір, що закріплює право її власника отримання від емітента облігації, в передбачений нею термін, її номінальної вартості та зафіксованого у ній відсотка від цієї вартості чи іншого майнового еквівалента.

Реєстрація випуску облігацій банку має, за загальним правилом, супроводжуватись реєстрацією проспекту емісії. Банк зобов'язаний опублікувати у засобах масової інформації повідомлення про здійснюваний ним випуск цінних паперів. У публікації повинні обов'язково бути такі відомості: повне найменування банку; типи цінних, що випускаються паперів та обсяг випуску; коло потенційних покупців цінних паперів цього випуску; терміни початку та завершення поширення цінних паперів; місця, де потенційні

покупці можуть придбати цінні папери цього випуску та ознайомитися із змістом проспекту емісії. Банк може включати повідомлення будь-яку іншу необхідну інформацію.

Вексель – неемісійний борговий цінний папір, який дає право векселедержателю вимагати сплати у визначений термін певної суми грошей від платника за векселем.

Банківські сертифікати:

- депозитарний сертифікат – цінний папір, що засвідчує суму вкладу, внесеного до банку юридичною особою, та його права на отримання цього банку чи його філіях після закінчення терміну суми вкладу і належних у ньому відсотків (до 1 року);

- ощадний сертифікат – документ, який підтверджує внесену суму грошей, розміщену фізичною особою в банку на визначений термін (до 3 років). Він дає право вкладнику отримати в банку або його філіях по закінченні терміну всю суму внеску разом з нарахованими відсотками. Банківський сертифікат є унікальним видом цінних паперів, право на випуск якого, мають виключно комерційні банки.

3. Посередницькі операції комерційних банків. Підприємницька діяльність на ринку цінних паперів здійснюється виключно професійними учасниками на підставі ліцензій, що видаються у порядку, що визначається законодавством.

Новим видом діяльності комерційних банків на ринку цінних папері стало надання консультаційних послуг з питань, пов'язаних інвестуванням капіталу у ті чи інші фінансові активи. Аналітичні дослідження та вироблення рекомендацій, консультаційне обслуговування клієнтів, як правило, не приносять прибутку. Навпаки, це одна з найбільш витратних сфер у банку. Тим не менш, сучасні банки в країнах із розвиненими фінансовими ринками щедро витрачають гроші на утримання своїх дослідницьких команд. Цей факт можна пояснити принаймні двома причинами. По-перше, дослідження та рекомендації надані клієнтам, є “обличчям” банку, характеризують його повноваження,

вказують на якість послуг цього банку. Перший крок у залученні клієнта – надання йому своїх досліджень, рекомендацій оцінок ринку, прогнозів. По-друге, якісна аналітична робота лежить в основі успішної діяльності з управління інвестиціями, залучення фінансування та якісної ресурсної бази.

Отож, будь-яка фінансова діяльність банків включає в себе ряд економічних складових, які являються постійною ресурсною базою у плинному грошовому потоці. До них зазвичай відносять:

- надання кредитних продуктів. Однією з основних функцій комерційних банків є надання кредитних коштів клієнтам, які потребують фінансування для власних потреб та цілей;

- приймання депозитів. Комерційні банки залучають грошові кошти від клієнтів у вигляді різних видів депозитів, таких як строкові, або термінові та вклади до запитання. Це дозволяє банкам мати джерело фінансування для надання кредитів та інших фінансових послуг;

- інвестування. Установи здійснюють капіталовкладення у різні види активів, такі як цінні папери, фондові товари або нерухомість, з метою отримання прибутку та диверсифікації портфеля.

- обслуговування платежів та рахунків. Комерційні банки здійснюють операції з переказу коштів, видачі платіжних карток та інших послуг, пов'язаних з внутрішнім грошовим оборотом.

- управління ризиками. Є не менш важливою економічною складовою фінансової діяльності, де банківські установи активно управляють різноманітними ризиками, що виникають в ході їх діяльності, такими як кредитний ризик, ліквідність та процентний ризик.

Крім основних складових фінансової діяльності комерційних банків, показники яких завше аналізуються першочергово, існують додаткові внутрішні компоненти і нормативи, пов'язані з управлінням активами та зобов'язаннями комерційного банку, у тому числі планований прибуток, що залежить від різних внутрішніх і зовнішніх чинників. Показники, що відображають ефективність управління активами та зобов'язаннями банку,

можуть бути варіабельними, тобто піддаватись змінам та впливу зазначених факторів.

Загалом, банківська діяльність є унікальною формою посередництва на грошовому ринку, яка характеризується, зокрема, як вказано в Законі України «Про банки та банківську діяльність» – залученням у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб. [4] Тобто банківська діяльність визначається спектром кредитних депозитних та розрахункових операцій, що й перераховувалось вище.

1.2. Нормативно-правові механізми регулювання фінансової діяльності банківських установ

Надійна та ефективно працююча банківська система повною мірою залежить від управлінської діяльності та контролю управлінських рішень на усіх рівнях за рахунок банківського менеджменту. Він приводить в правильне русло стабільність планування, аналізу та виконання передбачених завдань керівництвом і структурними підрозділами банку. Крім того, управлінський менеджмент передбачає дотримання нормативно-правових засад, задля забезпечення доцільності та достовірності аналітичної бази даних. Серед відповідних засад варто виділити систему законодавчих актів, нормативну документацію та загальні положення, що стосуються фінансового планування.

Основою діючої у країні банківської системи стали Закон України «Про банки і банківську діяльність», прийнятий 7 грудня 2000 року, та Закон України «Про Національний банк України», прийнятий 20 травня 1999 року. [3] [4]

Перш, за все, вони націлені на дотримання вимог чинного законодавства та запобіганню додаткових ризиків, пов'язаних з управлінням капіталом. Крім того, ці засади сприяють створенню стабільної та довірливої фінансової системи, що сприяє розвитку банківської структури та економіки в цілому.

Тому, при вивченні нормативно-правового механізму слід виділити 3 основні їх групи:

- цивільно-правові норми, які націлені на регулювання відносини між банками та іншими фінансовими установами. Вони мають вказувати на правовий статус суб'єктів, тобто правомірний перехід цивільних об'єктів від однієї особи (власника) до іншої, а також гарантувати дотримання загальних правил про зобов'язання укладання та виконання окремих видів договорів;

- фінансово-правові норми, що являються основою банківського законодавства та встановлюють правила діяльності фінансових установ в емісійній сфері, тим самим, обумовлюючи обіг коштів. Крім того, вони контролюють розрахунково-касовий орган Національного банку України та частково регулюють кредитні операції;

- адміністративно-правові норми, що одночасно мають контроль над усім банківським сектором та визначають сферу відповідальності органів, що керують банківською системою; уповноважують порядок реєстрації і ліцензування фінансових установ; перевіряють законність діяльності тих чи інших суб'єктів та в разі порушень банківського законодавства – приймають заходи з адміністративного стягнення.

Більш того, нормами банківського права дозволено встановлювати правові рамки для надання банківських кредитів; закріплювати юридичний статус кредитних установ та регулювати їхні відносини з позичальниками на принципах поворотності, строковості та платності.

Варто підмітити, що деякі науковці зазначають, що правові норми, які контролюють банківську діяльність тісно переплітаються з банківськими правовідносинами, проте все ж мають специфічні риси. На думку науковця О. Костюченка, суб'єктами банківських правовідносин є державні органи (НБУ), юридичні особи (комерційні банки, підприємства), фізичні особи (громадяни України, іноземці). [5] Всі вони беруть участь безпосередньо у процесі банківської діяльності та чітко виділяють кредитно-грошову політику країни за рахунок здійснення ряду операцій, пов'язаних з прийманням вкладів,

відкриттям рахунків та здійсненням подібних операцій на підставі дозволу або ліцензії отриманої від Національного банку України. Крім того, ним же здійснюється нагляд за дотриманням банками пруденційних нормативів, тобто вимірювання та оцінювання ризиків, пов'язаних з мінімальними вимогами до капіталу та ліквідності. [6]

Загалом, для банківського законодавства відведене окреме, специфічне місце яке воно займає серед масштабного законодавства України, спираючись на нормативні акти та правові норми. Серед них варто виділити характерні особливості притаманні лише банківському законодавству. Перш за все це міжгалузева та інтегративна ознака, що регулює банківську діяльність та сприяє комплексності її складових. До того ж, такий принцип формує багаторівневість правового регулювання комерційної діяльності банківських установ, тим самим, возвеличує значимість нормативно-правової бази на кожному етапі її функціонування.

Як зазначає Новіков Н.Б, форми державного регулювання фінансового ринку в Україні чітко визначені та окреслені у нормативному документі – Законі України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» Спираючись на цей документ, пов'язаний з державним регулюванням банківської діяльності відповідно до положень даного закону, табл. слід виокремити ряд форм, серед яких:

- ведення державних реєстрів фінансових установ і реєстрів осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги та ліцензування діяльності з надання фінансових послуг;

- нормативно-правове регулювання й контроль діяльності фінансових установ;

- нагляд за діяльністю учасників ринків фінансових послуг (виключаючи споживачів фінансових послуг);

- застосування уповноваженими державними органами заходів впливу.

Наведені вище форми дозволяють контролювати банківські організації в правомірності та доцільному веденні власне фінансової діяльності, тим самим

стимулюючи прозорість у фінансових операціях, надійність у збереженні та примноженні коштів клієнтів, а також довіру споживачів фінансових послуг.

Важливим пунктом регулювання фінансової діяльності залишається побудова правильного механізму, який буде ґрунтуватись на ризик-орієнтовному підході. Це означає, що Національний банк України буде намагатись не лише усувати наявні проблеми, а й запобігати їх виникненню на ще на етапі прогнозування. До таких механізмів слід віднести:

- ліцензування та реєстрація. Це дозволить отримувати ліцензію від НБУ лише шляхом правомірного дотримання певних вимог, щодо капіталу, кваліфікації керівництва та акціонерів, а також інших вимог законодавства;

- пруденційні нормативи. Даний механізм сприятиме встановленню мінімальних значень таких показників діяльності банку, як співвідношення капіталу та активів, ліквідність, концентрація ризиків тощо. В свою чергу, це забезпечить впевненість в тому, що банківська установа має достатньо коштів для покриття своїх ризиків та в змозі виконувати свої зобов'язання перед вкладниками та кредиторами;

- вимоги до резервування. Механізм передбачає створення банками додаткових резервів на випадок непередбачених, несподіваних втрат. Розмір резервів визначається пріоритетними напрямками діяльності банку, його ризиками та фінансовим станом;

- нагляд НБУ. Один з найголовніших механізмів має на меті контроль та фінмоніторинг звітності банків, проведення інспекційних перевірок, а також вимогу від банків вжиття заходів для усунення виявлених порушень;

- санкції. Якщо все ж таки з боку банку буде виявлено ряд порушень чинного законодавства, то в нагоду приходить механізм санкціонування, який включає процедури такі як штрафи, тимчасове зупинення дії ліцензії або остаточне її відкликання. Зважаючи на це, можна констатувати що державне регулювання банківської діяльності здійснюється лише за рахунок сукупності заходів, направлених на регулювання та нагляд за учасниками фінансового

ринку, діючи на підставі чинного законодавства України та нормативно-правової бази державних реєстрів.

1.3. Основні методи аналізу ефективності фінансових результатів комерційного банку

Методи фінансового аналізу це одні з найголовніших інструментів для подальшого проведення дослідження фінансової діяльності тієї чи іншої установи. Вони є комплексом науково-методичних інструментів, спрямованих насамперед на виявлення рентабельності та ефективності функціонування окремих підрозділів банку та основних фондів, формування об'єктивної оцінки щодо певних показників діяльності та завчасному попередженню можливих недоліків/ризиків. Загалом за основу класифікації виділяють 3 наступні методи за працями Хайлук С. та Новак С., рис 1.1 [8]

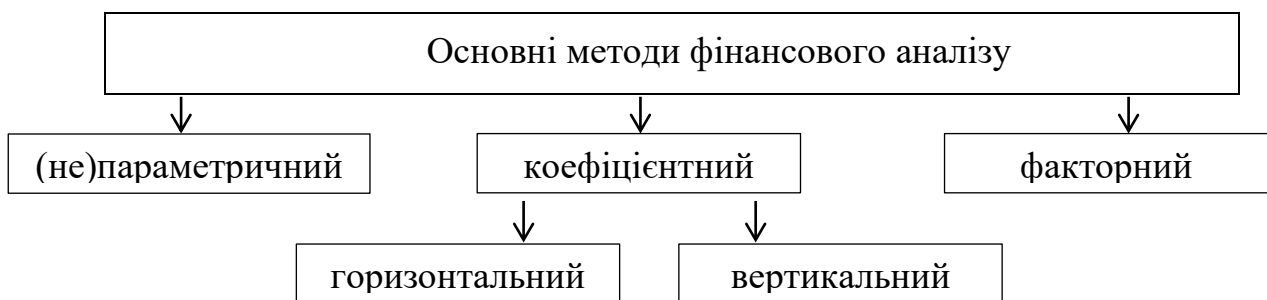

Рис. 1.1 – Класифікація та поділ основних методів фінансового аналізу банківської установи за працями Хайлук С. та Новак С.

Для більш глибокої оцінки фінансових складових, час від часу застосовуються економічні методи кібернетики, теорії прийняття рішень CVP-аналіз і концепція фінансового важеля. Всі вони мають єдине призначення, а саме допомогти оцінити рівень, динаміку і структуру фінансових важелів. Крім того, кожен науковець по своєму бачить обґрунтування алгоритму здійснення аналітичної оцінки об'єкта дослідження. Тому доцільно вважати, що аналіз фінансових результатів не обмежується виключно аналізом

прибутку або аналізом чистого грошового потоку, адже жоден з цих показників не надасть точної та повної картини розуміння фінансового стану. Натомість, комплексний розгляд цих обох індикаторів уможливить отримання найбільш повного уявлення про поточний стан і подальші можливості установи на ряду з іншими, не менш важливими показниками, пов'язаними з вартістю капіталу, а саме моделлю WACC, та методами її прорахунку.

Повернімось до найбільш розповсюджених методів фінансового аналізу, зокрема, варто проговорити сутність двох складових коефіцієнтного методу аналітичної структури, про які зазначалось вище. Тож, горизонтальний або часовий метод являє собою порівняння статей теперішньої фінансової звітності з минулою, тобто дозволяє проаналізувати тенденції зміни окремих показників за певний період. Процес його прорахунку передбачає визначення абсолютного відхилення та відносного приросту потрібного показника за досліджуваний час, див. формулу 1.1:

$$\begin{aligned} & \text{Горизонтальний аналіз (абсолютна зміна)} = \\ & = \text{поточне значення} - \text{попереднє значення} \end{aligned} \quad (1.1)$$

Він є одним із найпростіших і найуживаніших при проведенні фінансового аналізу. Наступний, вертикальний або структурний метод, його часто називають методом ста базових відсотків, полягає в пропорційній оцінці балансу та звіту про прибутки установи, він побудований на принципі зворотності, що в свою чергу, дає змогу вивчити структуру активів, якість основних засобів та визначити частку нематеріальних активів в загальній сумі їхнього балансу. Його розрахунок базується на основі ділення певного елемента активу на загальне його значення, див. формулу 1.2:

$$\begin{aligned} & \text{Вертикальний аналіз (питома вага)} = \\ & = \text{поточне значення} / \text{загальне значення} * 100\% \end{aligned} \quad (1.2)$$

Результати вертикального аналізу надають повне розуміння про структуру основних фондів, визначаючи частку оборотного та необоротного

капіталу, до того ж, слід зазначити, що у більшості випадків вертикальний аналіз має бути доповнений горизонтальним (аналізом тенденцій).

Окремої уваги заслуговує цілісний коефіцієнтний метод, він передбачає комплексний розрахунок коефіцієнтів фінансового стану установи, пов'язаних з ліквідністю, рентабельністю, фінансовою стійкістю та діловою активністю напрямків оцінки. Його розрахунок проходить в кілька етапів, та складається з окремих показників та формул (1.3-1.5), що визначаються комплексно в процесі дослідження:

$$\begin{aligned} & \text{Коефіцієнт ліквідності власного капіталу (ROE) =} \\ & = \text{Чистий прибуток} / \text{власний капітал} * 100\% = \text{ROS} \times \text{TAT} \times \text{TL} \quad (1.3) \end{aligned}$$

де ROS - рентабельність продажів;

TAT - оборотність активів;

TL - фінансовий важіль.

$$\begin{aligned} & \text{Коефіцієнт рентабельність активів (ROA) =} \\ & = \text{Чистий прибуток} / \text{Загальні сумарні активи} * 100\% \quad (1.4) \end{aligned}$$

Для знаходження показників ROE та ROA зазвичай використовується модифікована модель під назвою V. Vensel автора I. Kalluci, іншими словами це матричний підхід, що складається з 28 коефіцієнтів, за допомогою яких визначають вплив на динаміку значень. [8]

$$\text{Коефіцієнт доступності} = \text{наявні активи} / \text{поточні зобов'язання} \quad (1.5)$$

Отже, коефіцієнтний метод доцільно використовувати лише за наявності правильної інтерпретації результатів та досвідченому штаті аналітиків, оскільки він є достатньо трудо- та часозатратним. Також, до мінусів такого методу відносять відсутність нормативних значень більшості коефіцієнтів та ідентифікаторів, оскільки вони є суто аналітичними. [9]

Варто підкреслити, що більшість відомих методів аналізу фінансового стану підпорядковується саме коефіцієнтному методу, оскільки він найглибше висвітлює прояви внутрішнього та зовнішнього середовищ на фінансовий стан та дає комплексну оцінку кожному явищу.

Окрім того, існує безліч непараметричних методів та мультиплікаторів аналізу фінансово діяльності, де за основу буде взято вторинний відносний показник, що на відміну від параметричних критеріїв заснований на припущенні про те, що кількісні ознаки у статистичній сукупності мають не симетричний розподіл. Частіше за все непараметричні методи спираються на більш широкі і менш обмежені властивості розподілу ймовірностей: часто це лише статистична незалежність спостережень і неперервність їх розподілів. В багатьох випадках можливо відмовитися і від припущення про неперервність. Взагалі, методи непараметричності вважаються досить новими та універсальними інструментами, за їх допомогою досліджуються більш теоретичні показники фінансової діяльності, зокрема шляхом міжнародної рейтингової системи CAMELS, яка є стандартизованим методом оцінки фінансового стану банківської діяльності. [10]

Висновки до розділу 1

Банківська діяльність це складна, багаторівнева структура, від якої напряду залежить більшість фінансових процесів та структурних економічних зв'язків. Вона регулюється та підпорядковується центральному органу державного управління, а саме – Національному банку України, який встановлює правила та нормативи для її функціонування та всебічного розвитку економіки країни. Крім того, в основу діяльності банківського сектору покладено ряд принципів, що гарантують умови для стабільної та ефективної роботи усієї системи. Загалом, під поняттям банківської системи варто розуміти сукупність усіх складових (банків) та взаємозв'язків між ними, адже банківська система – це єдина заплутана «павутина», оточена

безліччю як ендогенних так і екзогенних чинників. Тому її варто досліджувати та аналізувати, розробляючи стратегії щодо ефективної роботи усіх підрозділів та складових.

До головних методів фінансового аналізу слід віднести 3 найголовніші, це горизонтальний, вертикальний та метод коефіцієнтів. Дані методики розроблені з ціллю порівняння та відслідковування тенденції показників за певний період. Оскільки тема завжди є дуже актуальною серед багатьох науковців, єдиного затвердженого методу для дослідження фінансового стану тієї чи іншої установи – не існує, тому що кожен вчений бачить різний підхід до вивчення цієї проблематики та алгоритму визначення показників.

Більш того, банківську систему можна розглядати як циклічну складову економіки країни, адже її розвиток тісно пов'язаний з інвестиційною активністю та постійною оборотністю активів, що в свою чергу залишає вагомий відбиток на економічному зростанні. А з іншого боку, ефективність функціонування банків значною мірою залежить саме від стану економіки, що і призводить до їх постійної залежності та складності прогнозування.

Крім того, банківська діяльність забезпечує безготівковий обіг грошей, що стимулює реальний сектор економіки шляхом уможливлення здійснювати фінансові транзакції, що сприятиме підтримці платіжної дисципліни, зручності у здійсненні платежів та переказів, а також розвитку підприємництва та інвестиційної діяльності за межами банку.

Отож, підсумовуючи 1 розділ роботи, варто зазначити, що аналіз фінансової діяльності комерційних банків є ключовим елементом у дослідженні фінансового стану установи, її надійності та стабільності, а також визначення конкурентоспроможності та місця на ринку фінансових послуг. Не залежно від методів та способів дослідження, фінансовий аналіз має ідентифікувати потенційні ризики та визначати шляхи для подальшого розвитку банківського сектору, давати змогу приймати обґрунтовані рішення щодо стратегій управління активами та балансом установи та розробляти шляхи удосконалення існуючого фінансового стану суб'єкта.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ТА ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ
ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ
(НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»)

2.1. Характеристика фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк». Його роль і місце в банківській системі України

АТ КБ «ПриватБанк» – один з найбільших комерційних банків України, заснований ще у 1992 році відповідно до установчого договору, результатом якого стало створення товариства з обмеженою відповідальністю під назвою Комерційний банк «ПриватБанк» та було зареєстровано Національним банком України на теренах тогочасного прогресуючого фінансового ринку. Загалом, за даними Finance.ua, АТ КБ «ПриватБанк» у грудні 2023 року офіційно оприлюднив динаміку власної інфраструктури, в тому числі: філій, рис 2.1, банкоматів, рис 2.2 та POS-терміналів, рис 2.3 [11] [12]

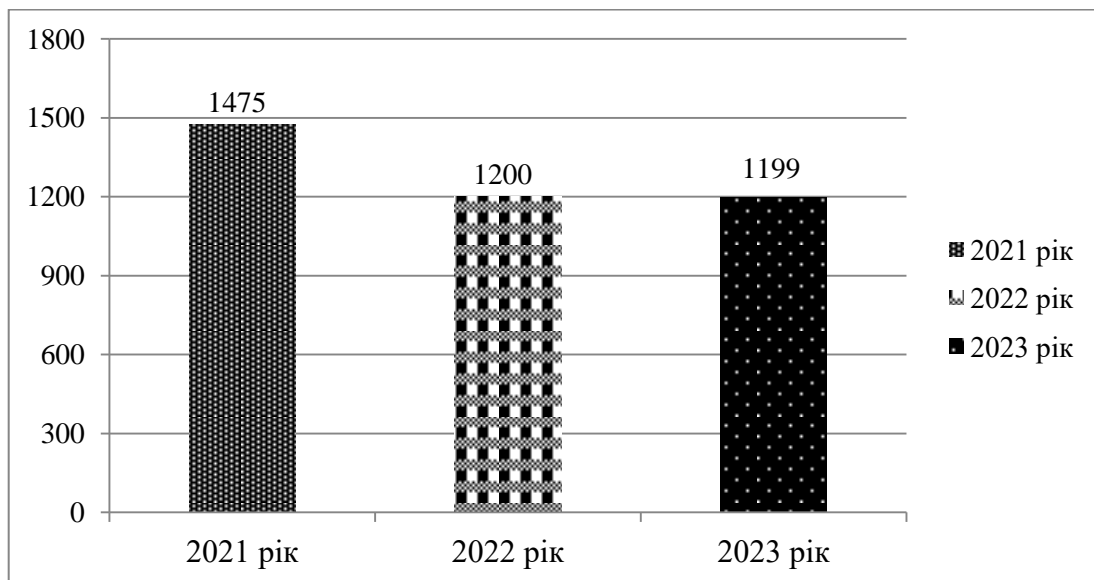

Рис. 2.1 – Динаміка зміни філій АТ КБ «ПриватБанк»
за 2021 -2023 роки

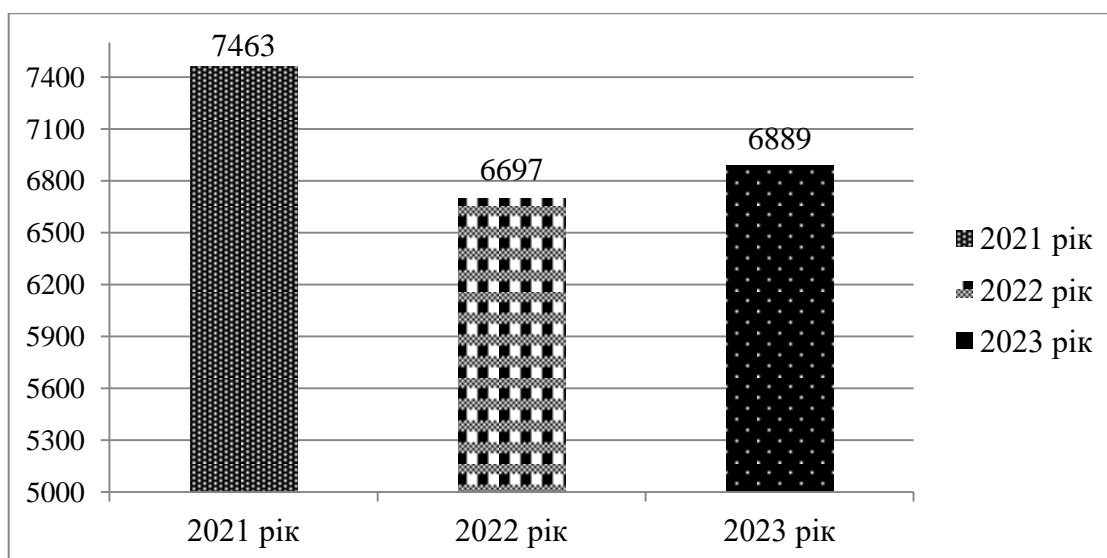

Рис. 2.2 – Динаміка зміни банкоматів АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки

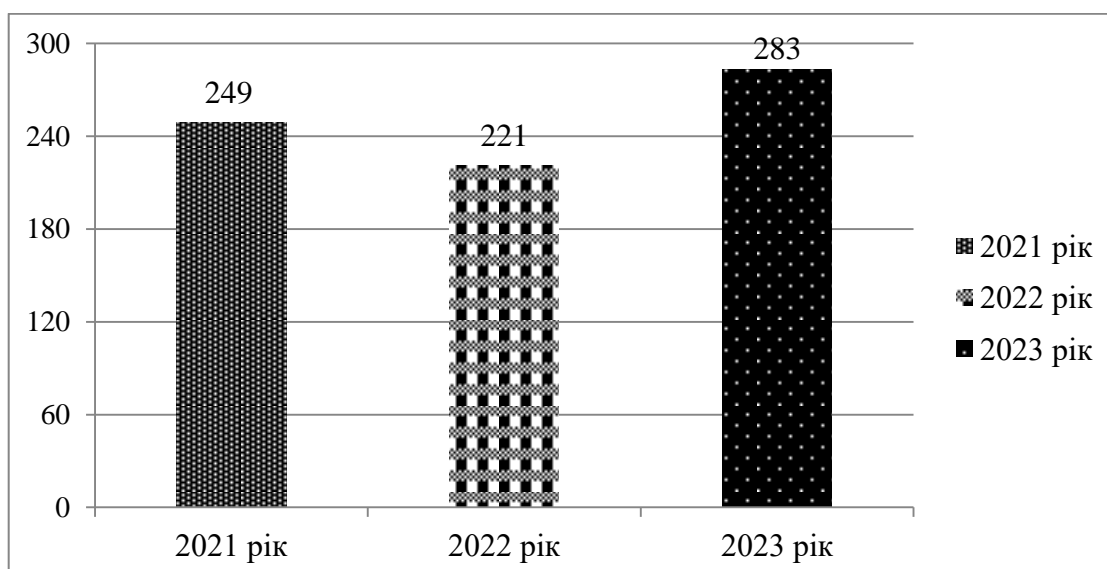

Рис. 2.3 – Динаміка зміни POS-терміналів АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки, (тис. шт.)

Крім того, банк має найбільший еквайр та емітент електронних платіжних засобів по Україні, що забезпечує зручність та швидкість здійснення будь-яких платежів в інтернеті. Більш того, банк має власну транзакційну платформу та мобільний інтернет-банкінг Приват24, який працює з березня 2001 року, та допомагає дистанційно керувати власними рахунками у режимі реального часу. На разі, єдиним акціонером ПриватБанку виступає держава в особі Кабінету Міністрів України, їй припадає 100% акцій установи.

ПриватБанк – сучасний банк, що підлаштовується під течію плинного життя та сьогоднішніх реалій. Так, у переломному лютому 2022 року, після початку повномасштабного вторгнення російської армії, банк не зупинив свою діяльність, а навпаки, побудував міцний щит, допомагаючи нашим захисникам різноманітними благодійними зборами та волонтерськими проєктами. Окрім того, під тяжким тиском опинилася і сама банківська система, на яку вплинуло різке зниження ВВП та підвищення інфляції. Тим не менш, з цього моменту почалось поступове загострення економічної кризи, що, так чи інакше, й досі залишає відбиток на деяких фінансових складових як власне банку, так і країни в цілому.

Отож, під гнітом воєнного стану та постійної боротьби за власне майбутнє, перед банківською системою постало нелегке завдання – зберегти свою фінансову стабільність та запобігти якомога більшій кількості фінансових та економічних ризиків. Варто зауважити, що ПриватБанк зіткнувся з браком виробничих потужностей та постійним руйнуванням власної інфраструктури на окупованих територіях, крім того, нищилось багато великих працюючих підприємств та заводів, що завдавало сильніших збитків та припиняло фінансування й підтримку бізнесу. Також, через надмірне коливання валютного курсу та яскраво виражений високий попит на іноземну валюту, НБУ почав збільшувати інтервенції з продажу іноземної валюти та запроваджувати жорсткі обмеження. Ще на початку воєнного вторгнення, Національний банк України встановив офіційний обмінний курс гривні, утримуючи облікову ставку на рівні 10%, щоб це допомогло пригальмувати негативні прогнози та запобігти економічному хаосу серед населення.

Важливу роль у підтриманні макрофінансової стабільності відіграли фіксовані курси валют та дії НБУ на валютному ринку. Проте, зважаючи на те, що економіка почала адаптуватися до воєнних умов, а домогосподарства та підприємства потрошку почали відновлюватись та повертатись до пошуку нових стратегій управління. НБУ знову вжив активних заходів монетарної політики, тим самим, підвищивши облікову ставку з 15% до 25%. Як було

згодом пояснено, напрочуд, ціллю такого рішення, насамперед, був захист національного доходу та гривневих заощаджень, підвищення привабливості гривневих активів, зменшення впливу на валютний ринок та забезпечення стабільності. Так, вважається що саме інтервенції Національного банку України були чи не єдиним механізмом балансування валютного ринку та допомогли зберегти стійкість курсового коливання в її максимальних межах. Окрім того, варто наголосити на ймовірності ризику незбалансованої ліквідності, оскільки він виникає саме в момент зміни валютного курсу, через відхилення від запланованих показників. Тим самим, несе за собою зниження обсягів ліквідних коштів та обсягів інвестування банківської діяльності, що зумовлює зниження ефективності інших показників. З бажанням зберегти облікову ставку на належному рівні, НБУ постійно підіймав вартість гривневих ресурсів, тим самим сповільнюючи трансмісійний механізм через чималий профіцит ліквідності та нарощення відхилень. [13]

Тривала невизначеність та загострена ситуація розставила свої пріоритети та водночас внесла корективи до роботи банківського сектору. Так, через поступове зниження процентних ставок на ринку фінансових послуг, погіршення якості кредитного портфеля, зростання ризиків та інші економічні проблеми, що стали на заваді нормального функціонування банківської діяльності – призвели до зменшення основних джерел доходів та погіршення якості активів.

За даними наукової конференції, в Україні станом на березень довоєнного 2021 року чистий прибуток українських банків сягнув 119,9 млрд. грн., з яких 54% прибутку належало АТ КБ «ПриватБанк», у 2022 році загальний чистий прибуток банків дорівнював 60,8 млрд. грн, де близько 33% було отримано ПриватБанком. У 2023 році чистий прибуток українських банків у січні–лютому 2023 року становив 86,5 млрд. грн., з яких 65,8 млрд. грн за даними НБУ отримав Приватбанк, що склало понад 76% від загального прибутку банківського сектору, що в понад 2 рази більше, ніж за аналогічний період переломного 2022 року, рис. 2.4 [14] [16]

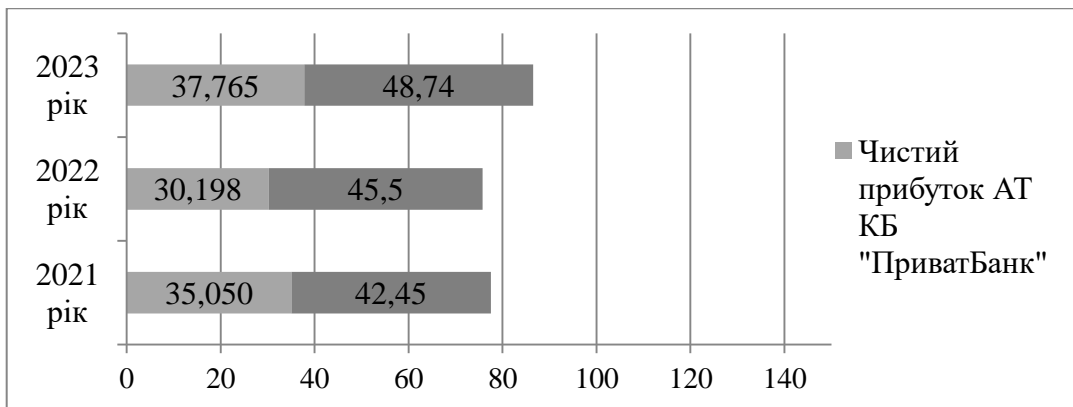

Рис. 2.4 – Динаміка чистого прибутку банківського сектору та частка чистого прибутку АТ КБ «ПриватБанк» в ньому, в млрд. грн. [14] [16]

Це може говорити про те, що воєнний стан дестабілізував економічну ситуацію та призвів до зниження чистих доходів, шляхом зниження споживчого попиту та підвищенню нестабільності в країні. Проте, знову ж таки, дивлячи на рис. 2.4, порівнюючи довоєнний 2021 рік та 2023 рік, можна зробити висновок, що структура комерційних банків майже не змінилась, на що вказує річна адаптація та повернення до майже попередніх результатів.

Отож ситуація в країні з 2022 року й досі залишається складною та напруженою, проте все ще – контрольованою. Великий опір фінансовій кризі чинить банківський сектор, збираючи всі сили та направляючи їх в стабільне русло. В тому числі і ПриватБанк, якому іноді бракує робочої сили через мобілізаційні процеси та він дає змогу працевлаштуватись та реалізуватись людям з інвалідністю та долучати їх до бурхливого банківського життя, надаючи їм кар'єрні можливості та розкриття власного потенціалу у команді.

Отож, попри важкі економічні та політичні часи, ПриватБанк підлаштовується під негативні зміни, шукаючи нові шляхи удосконалення фінансової діяльності, покращення управлінського менеджменту та зниження існуючих і потенційних ризиків. Банк не зупиняється в розвитку та запровадженнях інновацій. Так, маючи перші в Україні біометричні платіжні POS-термінали з технологією FacePay24, банк разом з SM POS та UKey почав впроваджувати програмні PPO для бізнесу (цілісне рішення в одному пристрої, що поєднує в собі сучасний мобільний POS-термінал з платіжними функціями

касовий апарат та систему обліку товарів), впровадив можливість платежів в чат-ботах популярного месенджера Viber, використовуючи інтернетеквайрінг LiqPay, першим в Україні відкрив випуск платіжних карток міжнародної системи UnionPay International). На цьому банк не планує зупинитись, більш того, ПриватБанк має на меті запуснути інноваційний, єдиний в своєму роді, проєкт по наданні банківського консультування людям з обмеженими можливостями – жестовою мовою. Ця розробка допоможе спростити користування банківськими продуктами та послугами для осіб, що зовсім нечують та не можуть розмовляти. Отож, ПриватБанк залишається банком можливостей навіть у важкий час та робить все щоб обслуговування та консультування було безпечним і доступним для всіх.

2.2. Дослідження результатів фінансової діяльності установи на основі запропонованих методів фінансового аналізу

Дослідження фінансового стану комерційного банку – це комплексний аналіз «життєво необхідних» показників діяльності банку, що формують весь його спектр функціоналу та забезпечують об'єктивну оцінку найважливіших критеріїв. Вважається, чим більший масштаб надання фінансових послуг банком, тим більш містким та інформативним буде результат його діяльності за звітний період. Тому головною метою управління банківською установою буде підтримання відповідних умов для отримання бажаних результатів фінансової діяльності та забезпечення стабільного рівня фінансової спроможності. Зокрема, потрібно зауважити, що проведення фінансового аналізу можливе лише за наявності офіційних аналітичних матеріалів, що дозволять отримати повний та достовірний фінансовий результат. Загалом, банки частіше за все, публікують річну та консолідовану звітність на власних офіційних сайтах, тим самим дозволяючи підтримувати прозорість та відкритість фінансових результатів діяльності. АТ КБ «ПриватБанк» не є виключенням, будь-хто може переглянути та оцінити його фінансові здобутки

та прослідкувати динаміку зміни тих чи інших показників. Варто зауважити, що банк складає фінансову звітність відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) та нормативно-правових актів НБУ, що ґрунтується на неупередженості інформації про активи, зобов'язання, власний капітал, доходи й витрати (в тому числі прибутки і збитки), рух грошових коштів та інше. [12] Тому, перш за все, варто виокремити основні показники фінансової діяльності комерційного банку за звітні роки, аби належним чином провести майбутній детальний аналіз, табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Перелік основних показників фінансової діяльності АТ КБ ПриватБанк за 2021-2023 роки, в млн. грн. [12] [16]

Період / Показник	2021		2022		2023		Відхилення	Відхилення
Активи	401 296		540 596		679 140		139 300	138 544
Загальна сума зобов'язань	334 681		482 807		569 442		148 126	86 635
Власний капітал	01.01. 2021	01.10. 2021	01.01. 2022	01.10. 2022	01.01. 2023	01.10. 2023	6 698	10 681
	52824	53319	66615	52923	57789	83111		
Статутний капітал	206060		206060		206060		0	0

Джерело: розроблено автором за даними [12]

Тож за горизонтальним (часовим) методом було порівняно та знайдено відхилення 3 статей балансу за відповідні звітні роки. З табл. 2.1 бачимо, що загальна сума зобов'язань зростала протягом останніх трьох років та на кінець 2023 року становила майже x2 від початкового показника 2021 р. Також фіксуємо висновок про плавний ріст активів і суми власного капіталу.

Наступним кроком варто більш детально дослідити саме динаміку обсягів активів, табл. 2.2, розглянути їх складові та оцінити поточний стан. Крім того, активи (від лат. *Activus* – діяльний, той що діє) банку – це ресурси, частина бухгалтерського балансу, що може розміщуватися банком для отримання прибутку, за умови раціонального розподілу і при врахуванні можливих ризиків та нюансів. Вони підтримують ліквідність банківської установи та відповідають за одержання вигоди. Важливим є проведення та

оцінка якості стану активів як зі сторони НБУ, так і зі сторони самого банку, оскільки важливо звірити отримані результати, підтвердивши їх достовірність. Активи банку відрізняються за ступенем ліквідності, прибутковості та ризикованості.

Таблиця 2.2 – Обсяги активів АТ КБ ПриватБанк та їх порівняння за 2021-2023 роки, в млн. грн. [12]

Назва показника	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Порівняння	
				21-22р	22-23р
Гроші та їх еквіваленти	52 835	96 380	152 282	43 545	55 902
Кредити та аванси банкам	26 243	103 837	134 237	77 594	30 400
Кредити та аванси клієнтів	68 218	68 084	92 019	-134	23 935
Цінні папери, які обліковуються за амортизаційною вартістю	107	116	-	9 9	-
Цінні папери, за справедливою вартістю через прибуток/збиток	93 096	95 716	100 376	2 620	4 660
Цінні папери, за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	129 074	143 920	171 471	14 846	27 551
Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	30	30	30	0	0
Інвестиційна нерухомість	1 989	2 155	2 340	166	185
Поточні податкові активи	9 978	9 079	4	-899	-9 075
Відстрочені податкові активи	дані відс.	1100	943	1 100	-157
Відстрочені податкові активи	дані відс.	1100	943	1 100	-157
Нематеріальні активи	1 288	1 389	1 563	101	174
Основні засоби	6 074	5 228	5 318	-846	90
Інші фінансові активи	2 644	4 309	9 493	1 665	5 184
Інші нефінансові активи	9 713	9 189	9 094	-524	- 95
Непоточні активи	7	64	20	57	- 44
Загальні активи, млн. грн.	401 296	540 596	679 160	139 300	138 710

Джерело: розроблено автором за даними [12]

Отож, за табл. 2.2 можна помітити, що загальна сума активів має тенденцію до зростання, в тому числі гроші та їх еквіваленти, які стрімко збільшуються з року в рік. Горизонтальний аналіз показує, що з 2021 року кредити та аванси банкам тільки підвищувались, досягнувши максимуму в 2023 році. Більш того, кредити та аванси клієнтів, оцінених як за амортизаційною вартістю так і за справедливою, займаючи невелику частку від загальних активів, також мали тренд до збільшення, тим самим, підтверджуючи покращення фінансування клієнтів малого та середнього

бізнесу. Крім того, за даними економічного інтернет-порталу «FinBalance» АТ КБ «ПриватБанк» в 2021-2023 р.р. входить в рейтинг банків за зростанням поточних активів і займає перше місце серед топ-40 банків України. На рисунку 2.5 зображено динаміку загальних активів 2021-2023 років. [12]

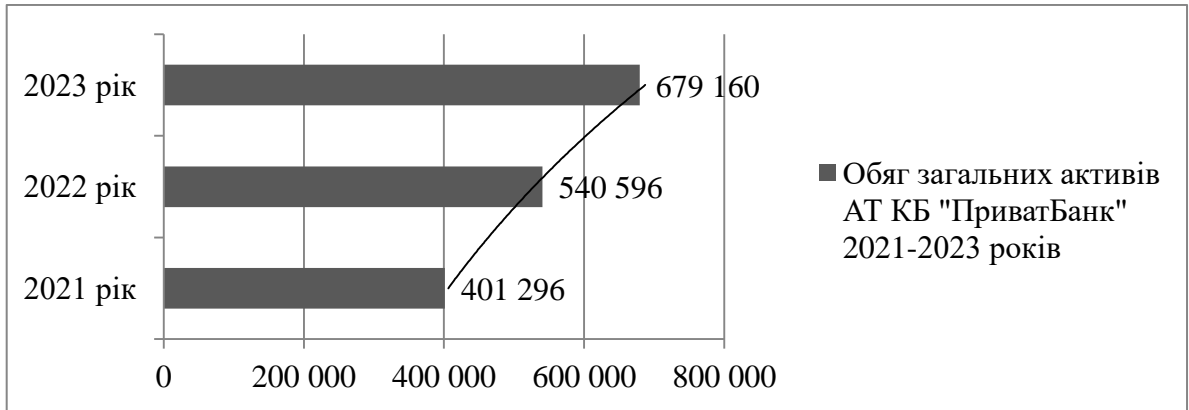

Рис. 2.5 – Обсяг загальних активів АТ КБ "ПриватБанк" за 2021-2023 р.р., млн. грн.

Тож, з рис. 2.5 бачимо експоненційний тренд до збільшення загального обсягу активів, що свідчить про їх безперервне зростання.

Відповідно коефіцієнтному фінансовому аналізу знаходимо рентабельність активів (ROA) АТ КБ «ПриватБанк» за звітні роки, використовуючи формулу 1.4 та дані рис. 2.4 та рис. 2.5 визначаємо щорічний коефіцієнт рентабельності активів, табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Розрахунок коефіцієнта рентабельності активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки

Показник	Період		
	2021 рік	2022 рік	2023 рік
(ROA), %	8,73	5,59	5,56

Джерело: розроблено автором

Зауважимо, що нормативного значення коефіцієнтів рентабельності не існує, проте є загальне правило, щодо того, чим вище значення коефіцієнту – тим ефективнішою вважається діяльність установи. [17]

Проте, деякі вчені все ж трактують, що значення рентабельності активів має бути $> 0,14$ або $> 1,4\%$.

Отож, судячи з результатів дослідження рентабельності активів, коефіцієнт (ROA) зменшився майже удвічі в 2022 році, порівняно з 2021, що могло б свідчити про загострення політично-економічної ситуації в країні та зниження співвідношення прибутку на одну гривню активів. З 2022 по 2023 рік коефіцієнт має незмінне, порівняно менше значення, що говорить про продовжену дестабілізацію та можливе поступове відновлення фінансової діяльності та повернення до попереднього рівня функціонування установи.

Наступним вирахуємо рентабельність власного капіталу (ROE) АТ КБ «ПриватБанк» за звітні 2021-2023 роки, що дозволить оцінити ефективність власного капіталу установи та кількість згенерованого прибутку на одну гривню залучених власних коштів. Отож за допомогою рис. 2.4 і табл. 2.1 та формули 1.3, знаходимо відповідні показники, табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Розрахунок коефіцієнта рентабельності власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки

Показник \ Період	2021 рік	2022 рік	2023 рік
(ROE), %	66	50,6	53,6

Джерело: розроблено автором

З розрахунків видно, що рентабельність власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» змінювалась відповідно тенденції рентабельності активів, де в 2022 році знову ж таки можна бачити найменше значення коефіцієнта, аналогічно з минулими розрахунками, а в 2023 році помітне поступове покращення.

Загалом, показники (ROA) та (ROE) вважаються дуже цінними як для самої банківської установи так і для її клієнтів. Відомо, що коефіцієнт рентабельності активів дає оцінку прибутковості та ефективності фінансової діяльності банку в реальних умовах та відображає уміння банку генерувати

прибуток від власних активів. Коефіцієнт (ROE) є індикатором прибутковості установи та грає вагомую роль для її власників. [18]

Наступними, важливими ресурсами, якими обов'язково володіє комерційний банк являються його зобов'язання, це кошти, які тимчасово надані банківській установі їх власниками. Зобов'язання слід поділяти на залучені та запозичені кошти. Залучені кошти виступають найбільшою частиною зобов'язань банку та завше спрямовуються на проведення активних операцій установи. Запозичені кошти або зобов'язання перед кредиторами, – навпаки, вони формуються коли банку не вистачає залучених коштів і він вдається до позик грошових ресурсів. На черзі аналіз структури обсягів зобов'язань АТ КБ «ПриватБанку», табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Обсяги зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» 2021-2023 років, млн. грн. [12]

Назва показника	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Порівняння	
				21-22р	22-23р
Інші залучені кошти	-	128	2 630	128	2 502
Кошти банків	3	3	8	0	5
Кошти клієнтів	325 303	471 970	555 525	146 667	83 555
Відстрочені податкові зобов'язання	159	-	62	-159	62
Інші фінансові зобов'язання	3 770	2 634	3 038	-1 136	404
Забезпечення	3 651	5 804	5 438	2 153	-366
Інші нефінансові зобов'язання	1 795	2 271	2 741	476	470
Загальна сума зобов'язання	334 681	482 807	569 442	148126	86 635

Джерело: розроблено автором за даними [12]

Протягом 3 звітних років загальна сума зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» зросла майже в 1,7 разів від початку 2021 року. Це є свідченням того, що зростання депозитної бази нарощувало зобов'язання шляхом приросту коштів від фізичних та юридичних осіб. Крім того, майже весь обсяг зобов'язань становлять залучені кошти клієнтів, в 2021 році вони займали 97% від загальної

суми, в 2022 році – 97,7%, а в 2023 році – 97,5%. Це хороший показник, важливо аби кошти нарощувались шляхом приросту від фізичних та юридичних осіб, а не за рахунок міжбанківських кредитів.

Крім того, потрібно розрахувати коефіцієнт доступності. Результати цього показника дадуть змогу оцінити фінансову спроможність установи покрити власні короткострокові борги. Тобто, цей коефіцієнт допомагає зрозуміти, можливо/неможливо здійснити обов'язкові платежі за певний період, який зазвичай менше 365 днів. Для його перерахування варто мати дані про власний капітал, табл. 2.1 та активи, табл. 2.2. Використовуючи формулу 1.5, знаходимо відповідні значення коефіцієнта доступності АТ КБ «ПриватБанк», табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Розрахунок коефіцієнта доступності АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки

Показник \ Період	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Коефіцієнт доступності	0,132	0,110	0,104

Джерело: розроблено автором

Отож, вважається, що оптимальними значеннями коефіцієнту доступності є результат від 0,1 до 0,15, це буде означати, що банк спроможний здійснити обов'язкові виплати за короткостроковий період, в тому числі й впоратися з боргами. Тому в нашому випадку, результат знаходиться чітко в оптимальних межах, що може говорити про те, що АТ КБ «ПриватБанк» в період з 2021 року по 2023 рік доцільно використовував власні ресурси та був платоспроможним.

Наступним слід проаналізувати коефіцієнт автономії банку, задля визначення частки власного капіталу банку в загальній сумі поточних активів. Іншими словами, цей показник характеризує незалежність установи. Він має схожість з попереднім коефіцієнтом доступності, проте має відмінний період розрахунку, – за кожне звітне півріччя та вимірюється у відсотках, формула 2.1

$$\text{Коефіцієнт автономії} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Загальні чисті активи}} * 100\% \quad (2.1)$$

Відповідно формули 2.1, та даних табл. 2.1 та табл. 2.2, вираховуємо значення коефіцієнта автономії за кожне звітне півріччя, табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Розрахунок коефіцієнту автономії АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки

Період	01.06.21	31.12.21	01.06.22	31.12.22	01.06.23	31.12.23
Значення, %	13,63	13,29	12,32	9,79	8,51	12,24

Джерело: розроблено автором

Заведемо отримані результати в гістограму, оцінивши їх в динаміці, див. рис. 2.6.

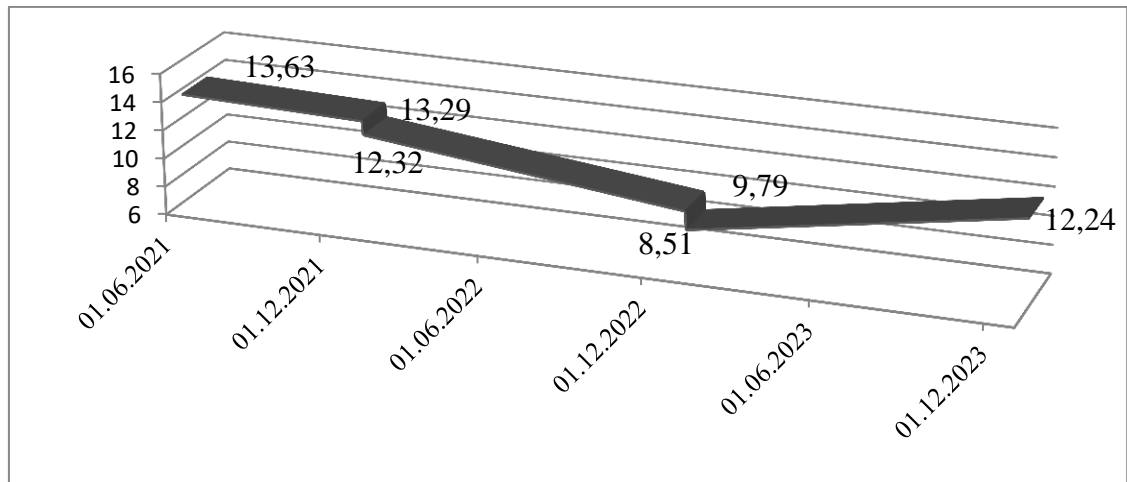

Рис. 2.6 – Динаміка коефіцієнта автономії АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки

На рис. 2.6 чітко видно як змінювався коефіцієнт автономії протягом звітних років. Так у 2021 році показник сягнув максимуму, говорячи про те, що банк мав достатню фінансову незалежність від власних кредиторів та міг уникнути потенційних ризиків. З кінця 2022 року ситуація погіршилася, відповідно, банк потребував підтримки з боку вкладників та більшої кількості інвестицій і ресурсів. Середина 2023 року була критичною, показник автономії мав найменше за весь період значення, проте до кінця року зміг його наростити майже на 70% відсотків, та як результат, повернутись до нормального

функціонування, збільшивши частку власного капіталу в загальній його структурі.

Окрім цього, банківська діяльність постійно еволюціонує та потребує нових підходів для аналізу фінансової діяльності, задля гарантування ефективності трьох основних аналітичних складових, серед яких платоспроможність, рентабельність та ліквідність. Виходячи з цього, головними завданнями першої складової діяльності банку є задоволення потреб власних клієнтів у поверненні коштів та своєчасне погашання довготермінових зобов'язань. Наступним аспектом, є утримування контролю над співвідношенням прибутку та витрат, що демонструє правильність використання та розпорядження власним капіталом. І на кінець, не винятковою складовою є підтримання ліквідності, що напряду визначає стабільність та надійність банківської установи в довгостроковій перспективі.

За нестабільних економічних та політичних умов банківський сектор змушений працювати в жорстких умовах, де може піддаватися впливу низки ризикових факторів, що в свою чергу, дестабілізують фінансову діяльність та зменшують профіцит ліквідності. Загалом, під поняттям ліквідності банку розуміють його здатність своєчасно виконувати зобов'язання, конвертуючи активи в готівку за найближчих термінів без істотної втрати їх вартості. Ліквідність не варто плутати з платоспроможністю, оскільки коефіцієнти платоспроможності вимірюють здатність банку виконувати свої зобов'язання у довгостроковій перспективі, в той час як ліквідність – навпаки, стосується короткострокових зобов'язань та поточних активів. В цілому, коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності представляє універсальний погляд на ліквідність у фінансовому аналізі й динаміку структури поточних активів. [19]

Згідно із пруденційними нормативами Національного банку України коефіцієнт ліквідності має встановлені кількісні та якісні показники НКЦПФР, з метою вимірювання та оцінки ризику у банківській діяльності. Банк щоденно розраховує нормативні коефіцієнти ліквідності, встановлені НБУ, задля

знаходження оптимального шляху підвищення власних фінансових результатів та ефективності фінансової діяльності, табл. 2.8.

Таблиця 2.8 – Динаміка основних показників ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 р.р, % [16]

Показники	Норм. значення	Середнє значення за IV кв.		
		21 рік	22 рік	23 рік
Норматив адекватності регулятивного капіталу (Н2)	>10%	17,6	14,3	16,1
Норматив швидкої ліквідності (Н4)	>20%	84,1	73,6	88
Норматив поточної ліквідності (Н5)	>40%	77,7	58,6	63,2
Норматив короткострокової ліквідності (Н6)	>60%	92,2	86,7	90,3

Для кращого розуміння рівня показників, динаміка зміни нормативів ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки показана на рис. 2.7.

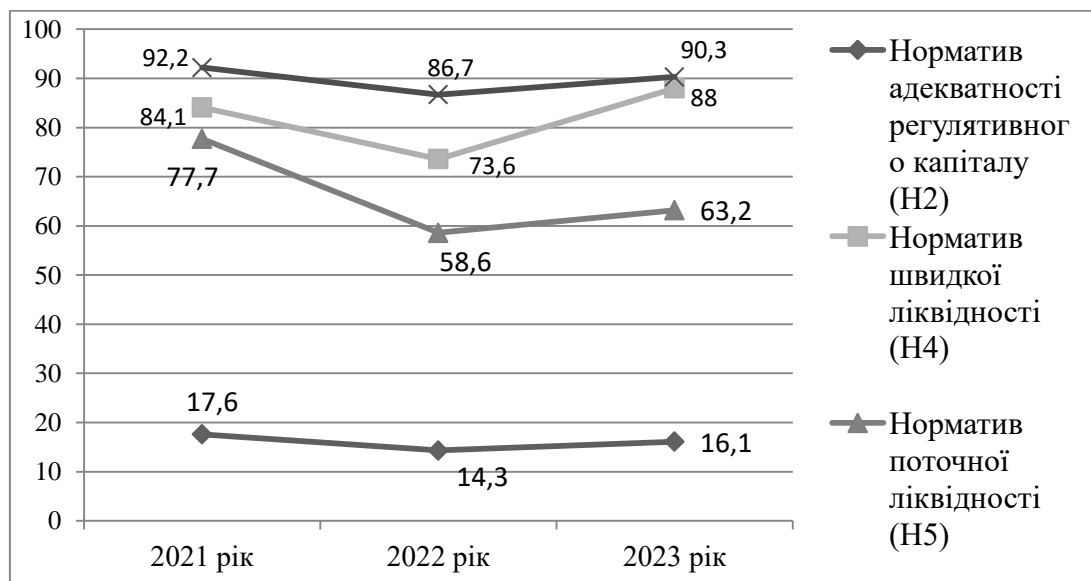

Рис. 2.7 – Динаміка зміни нормативів ліквідності АТ КБ «ПриватБанк»

Отож, всі нормативи ліквідності мали тренд до зниження у 2022 році, що свідчило про різкі зміни як в економічному та політичному становищах, так і в банківській діяльності в цілому. Крім того, збільшення обсягів короткострокових зобов'язань банку та підвищення ризиків операційної та кредитної діяльності стали причиною зменшення нормативів 2022 року. Проте,

динаміка 2023 року показала позитивний приріст показників. До того ж, усі нормативні значення показників ліквідності за проаналізований період були здійсненими, що є свідченням достатнього забезпечення банком погашення усіх своїх зобов'язань.

Спираючись на це, АТ КБ «ПриватБанк» є платоспроможним та відповідає критеріям ліквідності та забезпеченості регулятивним капіталом.

2.3. Аналіз фінансових результатів діяльності АТ КБ «ПриватБанк» та факторна модель впливу на показники банку

Провідну роль у фінансовій діяльності АТ КБ «ПриватБанк» відіграють кредитні відносини. Саме їм належить вирішення більшої кількості стратегічних та тактичних цілей, спрямованих на ефективність кредитних вкладень та безпосередньої організації кредитного процесу. На думку Н. Островської, кредитна діяльність банку – це перш за все, сукупність дій, направлених на задоволення попиту на кредитні послуги, мінімізацію кредитного ризику та формування стійких конкурентних переваг у попиті на кредитні продукти і послуги. [20]

Здійснення кредитної діяльності комерційного банку відбувається через кредитний департамент та комітет кредитного нагляду: Ревізійну комісію та Спостережну раду банку. Вони контролюють весь процес операцій та ретельно стежать за дотриманням затверджених вимог і нормативно-правових засад кредитної політики. [21]

Загалом, щоб оцінити ефективність управління кредитними операціями в АТ КБ "ПриватБанк", необхідно спочатку визначити тип та параметри кредитної політики банку та її компонентів. Для цього, потрібно розрахувати частку (питому вагу) усіх складових кредитної діяльності у сукупних активах банку, користуючись табл. 2.2. Розрахунки та готові результати представлені на табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз кредитної діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 р.р.

Показники	Період		
	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Кредити клієнтам, млн. грн.	68 218	68 084	92 019
Загальні активи банку, млн. грн.	401 296	540 596	679 160
Питома вага кредитів в активах банку	17%	12,59%	13,55%
Загальна сума кредитів та авансів клієнтам, млн. грн.	242 568	250 496	274 917
Споживчі кредити фіз. ос. млн. грн.	5 343	3 880	9 751
Питома вага споживчих кредитів в загальній сумі кредитів клієнтам	2,2%	1,55%	3,55%
Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП), млн. грн.	11 903	21 311	25 454
Питома вага кредитів МСП в загальній сумі кредитів клієнтам	4,9%	8,5%	9,26%
Кредити, що управляються як окремий портфель, млн. грн	163 513	167 931	170 042
Питома вага кредитів, що управляються як окремий портфель в загальній сумі кредитів банку	67,4	67%	61,8%

Джерело: розроблено автором за даними [12]

Отож, дані та знайдені показники табл. 2.9 свідчать про майже незмінну частину кредитних коштів серед загальних активів банку, не враховуючи 2022 рік, коли частка кредитної активності впала майже на 5%. Проте, такі зміни були спровоковані нестабільною ситуацією в країні, та реструктуризацією певних елементів кредитного портфеля. Станом на 2023 рік, питома вага кредитів в активах банку займає 13,5%, що є доволі оптимальним показником. Споживчі кредити фізичним особам збільшились в 2,5 рази в звітний період, що є показником особливої затребуваності серед клієнтів, через ситуацію в країні та можливі фінансові труднощі в зв'язку з цим. Кредити, що управляються як окремий портфель займають більш ніж 2/3 питомої ваги загальної суми кредитів, це є ознакою того, що частина кредитів є направленими на окремі банківські цілі, не пов'язані з видачею кредитів споживачам, та слугують, задля одержання додаткового прибутку.

Наступним, не менш важливим видом фінансової діяльності, який здійснює АТ КБ «ПриватБанк» є інвестиційна діяльність. Розуміння поняття інвестицій та інвестиційної діяльності визначає Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-ХІІ Ст. 1 Закону «Про інвестиційну діяльність» визначає поняття інвестицій як усіх видів майнових та немайнових (інтелектуальних) цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) та / або досягається соціальний та екологічний ефект. [16] [22]

Отож, просто кажучи, інвестиційна діяльність – це розміщення банками їх власних ресурсів (коштів) на певний строк з метою отримання прибутку та збільшення інвестиційного капіталу. Загалом, інвестування стосується не тільки цінних паперів, а й низки майнових, інтелектуальних цінностей та реальних активів (земля, виробнича техніка і тд.), що можуть приносити постійний дохід. Варто зазначити, що інвестування може здійснюватись як за рахунок власних коштів, так і за рахунок запозичених. І тому, дуже часто, поняття інвестиційної діяльності зміщають з кредитною, проте кредитно-інвестиційна діяльність більш загальна та сукупна форма в розумінні науковців і може розглядатись, взагалі, як окреме ціле. Проте, якщо поглянути з іншого боку, то інвестиційні та кредитні операції тісно переплітаються, особливо, коли банківська установа в ролі інвестора вкладає кошти у певний об'єкт, то виходить, що вона насправді кредитує цей об'єкт, проте кредитна форма за структурою відрізняється. Тому наша задача, вирізнити та оцінити саме інвестиційну діяльність комерційних банків, на прикладі АТ КБ «ПриватБанк». Загалом, банк є одним з найбільших учасників фондового ринку в Україні. Ще у 1995 він отримав ліцензію №1 на залучення приватизаційних майнових сертифікатів фізичних осіб та розмістив понад 1,2 млн. сертифікатів, що на той момент, це складало 2,3 % від загальної кількості акцій українських підприємств, що були отримані на довірче управління банком. Останні 10 років ПриватБанк займає лідируючі позиції серед торговців цінними паперами, що упорядковуються Державною комісією з цінних паперів і фондового ринку (ДКЦПФР). АТ КБ «ПриватБанк» має

пріоритетні напрямки інвестування як в цінні папери та акції підприємств, так і в більш матеріальні блага. В цілому, серед топ-5 популярних напрямків інвестування банку за останній час, науковці виділяють: енергетичну промисловість, сільськогосподарську, гірничо-видобувну, кадрово-страхову та металургійну. Таким чином, банк направляє свої кошти на розміщення в ті місця, які найбільше цього потребують в сучасних реаліях та, надалі, зможуть приносити максимальний дохід.

Тож варто розглянути склад інвестиційного портфеля АТ КБ «ПриватБанк» за звітні роки, задля розуміння основних принципів розміщення коштів та балансової вартості операцій з цінними паперами, табл. 2.10.

Таблиця 2.10 – Інвестиційний портфель АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 р.р.

Показники	На 01.01.2021		На 01.01.2022		На 31.12.2023	
	Сума, млн. грн.	Частка, %	Сума, млн. грн.	Частка, %	Сума, млн. грн.	Частка, %
Всього інвестиційних цінних паперів за СВПЗ	100 750	45,45	93 096	41,88	100 376	36,9
Всього інвестиційних цінних паперів за СВІСД	119 196	54,77	129 074	58,08	171 471	63
Всього інвестиційних цінних паперів за АС	1 725	0,78	107	0,05	303	0,11
Загальна сума портфелю	221 671	100	222 277	100	272 150	100
Відхилення 2021-2023 років						
Показники	Абс. порів. 2022р. з 2021р.	Зміни структури	Абс. порів. 2023р. з 2022р.	Зміни структури		
Всього інвестиційних цінних паперів за СВПЗ	-7 654	- 3,57	7 280	-4,98		
Всього інвестиційних цінних паперів за СВІСД	9 878	3,31	42 397	4,92		
Всього інвестиційних цінних паперів за АС	-1 618	-0,73	196	0,06		
Загальна сума портфелю	606	-	49 873	-		

Джерело: розроблено авторами на базі даних [12]

Отож, аналіз інвестиційного портфеля показав, що балансова вартість інвестиційного портфеля у 2023 році, порівняно з 2022 зросла на 49 873 млн. грн., що складає більш ніж 18% від загальної суми портфелю 2023 року. Крім того, за досліджуваний період зазнала змін і, власне, структура портфелю

банку, зокрема окремі фінансові інструменти, що піддалися впливу мікро- і макрофакторів. Так інвестиційні цінні папери за СВПЗ мали найменший показник у 2022 році, та становили 42% частки від основної суми. Інвестиційні цінних папери за СВІСД значно зросли за звітний 2023 рік, порівняно з 2022 роком, їх частка збільшилась на 25%, що є позитивним показником для інвестиційної діяльності банку. Відтак, зміна в структурі прослідковується на протязі всього періоду, проте 2022 рік був найкритичнішим для деяких окремих показників та призвів до очікуваної зміни структури портфелю. Як результат, збільшилась частка найбільш надійних фінансових інструментів – таких як довгострокові державні боргові цінні папери, насамперед така закономірність, пов'язана з тим, що банк в умовах нестабільності на фондовому та фінансовому ринках, знайшов та дотримувався найбільш консервативної політики й стратегії управління інвестиційним портфелем. Основним орієнтиром такого управління стало забезпечення надійності вкладень, не зважаючи на їх загальну кількість. Така позиція виявилась не лише вірною, а й допомогла установі відродити попередні фінансові результати й продовжити інвестиційну діяльність ефективніше, аніж раніше.

Крім основних показників фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк», варто також проаналізувати динаміку важливих складових, серед яких: дохідність (процентні доходи та витрати), рух грошових коштів, коефіцієнт автономії та чисту процентну маржу. До того ж, важливо відслідкувати співвідношення грошових коштів до зобов'язань та активів, аби наглядно оцінити їх тренд зміни. Тому, перш за все, проведемо графічну візуалізацію динаміки дохідності на гістограмі, рис 2.8.

На рисунку добре видно як протягом трьох звітних років змінювалась фінансові показники усіх статей, так у 2022 році економічна ситуація загострилася, про що свідчить суттєве зниження результативності складових, не враховуючи податок на прибуток, адже він склав на 1 547 млрд. більше аніж минулорічно. Дивіденди істотно не зазнали змін, окрім 2022 року, де відбулось їх незначне зниження на 13,8%. Натомість, 2023 рік є найбільш продуктивним

та прогресуючим, на що вказують позитивна динаміка росту чотирьох складових фінансової діяльності, особливо прибутку до оподаткування та, власне, істотне збільшення податку на прибуток більш ніж в 5 разів, порівняно з 2022 роком.

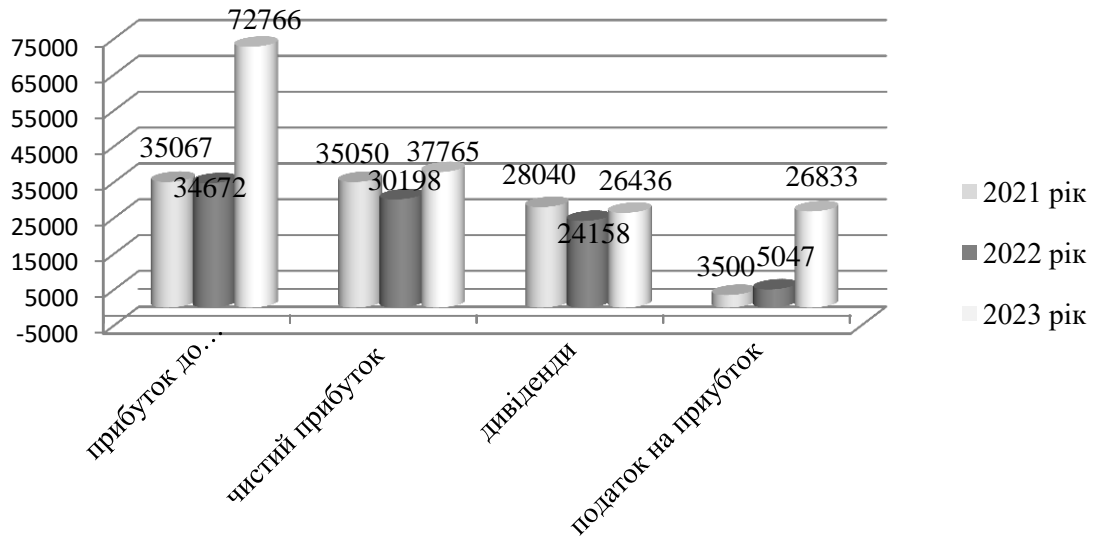

Рис. 2.8 – Динаміка зміни фінансових результатів АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки, млрд. грн. [12]

Наступним слід проаналізувати та відслідкувати рух грошових коштів результатів фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк», рис. 2.9.

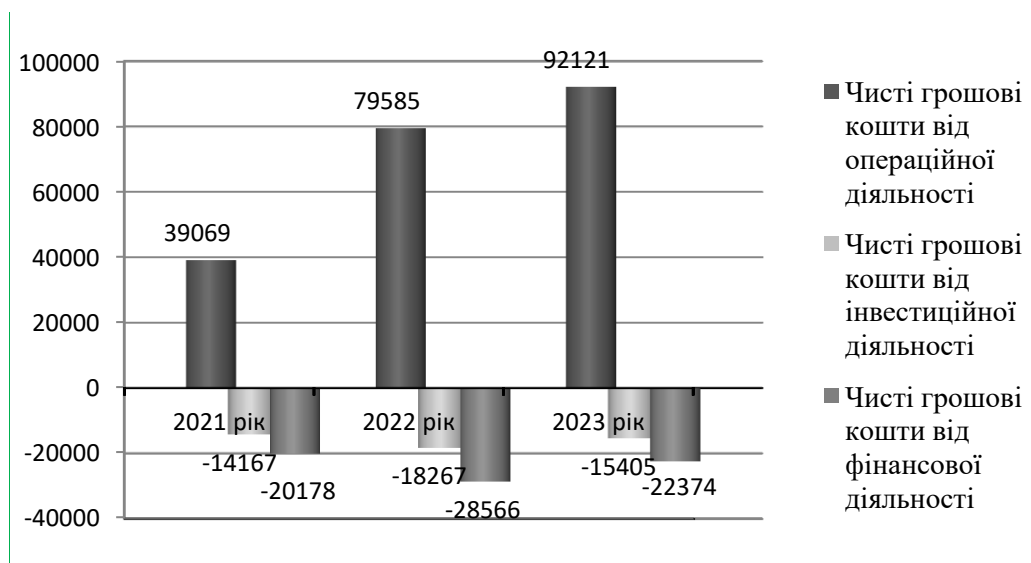

Рис. 2.9 – Динаміка руху грошових коштів АТ КБ «ПриватБанк» протягом 2021-2023 років, млн. грн. [12]

Динаміка показує, що чисті грошові кошти від операційної діяльності мають поступовий темп зросту з року в рік, щорічно зростаючи в середньому на 25 млн. грн. відповідно. Чисті грошові кошти від інвестиційної та фінансової діяльності мають негативне сальдо, що свідчить про перешкоди, які зменшують грошові потоки й надходження та призводять до додаткових витрат.

Досліджуючи фінансову ефективність діяльності АТ КБ «ПриватБанк» не варто забувати про показники прибутковості, Окрім ROE та ROA існує показник чистої процентної маржі, далі (ЧПМ), який показує співвідношення чистого процентного доходу банку до середньої суми його активів. ЧПМ є ключовим показником, що відображає ефективність використання активів залежно від вартості залучених ресурсів. До того ж, вона вважається основним джерелом формування прибутку комерційного банку. Визначають її шляхом різниці процентних витрат і доходів по відношенню до активів банку, див. формулу 2.2 [18]

$$\text{ЧПМ} = \frac{\text{ПД} - \text{ПВ}}{\text{А}} * 100\%, \quad (2.2)$$

де ПД – процентні доходи;

ПВ – процентні витрати;

А – активи.

Відповідно, розглянемо динаміку процентних доходів та витрат АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки, табл. 2.11 [12].

Таблиця 2.11 – Рівень процентний доходів та витрат АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 р.р, млн. грн.

Показник \ Період	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Процентні доходи	35 854	43 686	66 238
Процентні витрати	6 537	3 768	6 616
Відхилення (різниця)	29 317	39 918	59 662

Переглянемо процентні доходи та витрати в динаміці, рис. 2.10.

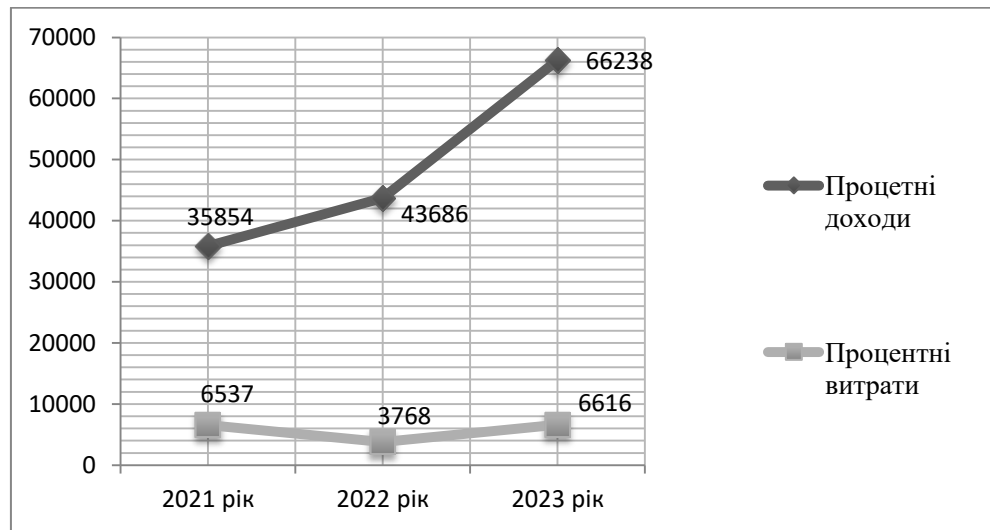

Рис. 2.10 – Динаміка зміни процентних доходів та витрат АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 р.р

З рисунку бачимо, що процентні доходи з року в рік збільшуються, в той час як витрати залишаються майже на місці, не рахуючи 2022 рік, де вони мали найменше значення. В першому випадку, це могло означати, що чисті процентні доходи ростуть за рахунок зменшення процентних витрат. Загалом, і те і інше, характеризується позитивною динамікою. Витрати, зазвичай, означають зменшення економічних вигод, що виражається вибуттям активів та збільшенням поточних зобов'язань. Процентні доходи, які в середньому займають близько 70% від загальних доходів банку, мають бути достатніми не лише для покриття операційних витрат, а й нарощення, власного капіталу. [23]

Отож, проаналізувавши процентну дохідну та витратну частину, можна перейти до розрахування чистої процентної маржі, табл. 2.9, використовуючи формулу 2.2, табл. 2.11 та табл. 2.2 про обсяги активів.

Таблиця 2.12 – Розрахунок чистої процентної маржі АТ КБ «ПриватБанк»

Показник \ Період	2021 рік	2022 рік	2023 рік
ЧПМ, %	7,31	7,38	8,78

Відтак, оптимальним значенням показника чистої процентної маржі слід вважати значення, не менше 4,5%. Маржа слугує подушкою безпеки у покритті витрат банку і запобіганню ризиків, в тому числі інфляційного. Крім того, нарощення процентної маржі допоможе також у покритті втрат за кредитами, сплатою податків та виплатою дивідендів. Показник чистої процентної маржі АТ КБ «ПриватБанк» має ступеневу тенденцію зростання.

Останнім пунктом загального аналізу фінансових результатів АТ КБ «ПриватБанк» стане метод математичного моделювання залежності фінансових показників від зовнішніх та внутрішніх чинників. Для цього побудуємо факторні моделі з динамікою фінансових результатів банку та проведемо паралельний (ланцюговий) аналіз зовнішніх і внутрішніх чинників впливу на результати. Цей аналіз дозволить зрозуміти і виявити найбільші фактори, що впливають на зміну вирахованих показників.

В даному випадку будемо використовувати дослідницький факторний аналіз та прийом ланцюгових підстановок, оскільки ця модель оцінює загальні компоненти, виявляючи специфікації взаємозв'язків наявних чинників та визначає їх структуру.

Прийом ланцюгових підстановок використовують для розрахунку ступеня впливу окремих факторів на фінансовий показник, послідовно замінюючи на базисний, при чому всі інші показники розглядаються незмінними, тобто сталими.

Загалом, кількість змін показника залежить від кількості факторів, що здійснюють на нього вплив, тому при такому аналізі варто не нехтувати значущістю впливу факторів та відштовхуватись від раціональної оцінки достовірності даних, аби при прорахуванні метод був правдивим та точним. До того ж, факторний аналіз має універсальність застосування даних і показників, залежно від напрямку дослідження та інтерпретації факторів. [24]

В табл. 2.13 представлені фактори зовнішнього та внутрішнього впливу на фінансові показники АТ КБ «ПриватБанк».

Таблиця 2.13 – Фактори зовнішнього та внутрішнього впливу
АТ КБ «ПриватБанк»

Фактори зовнішнього впливу	Фактори внутрішнього впливу
Номінальний ВВП (загальний обсяг виробництва у поточних цінах);	Капітал банку (грошові кошти, виражені у фінансових активах, що є у розпорядженні банку задля отримання прибутку);
Рівень інфляції (тривала зміна загального рівня цін як відображення купівельної спроможності)%;	Активи банку (напрями розміщення й раціонального використання ресурсів для отримання прибутку з найбільшою вигодою);
Індекс споживчих цін (зміни загального рівня цін у часі).	Чиста процента маржа (складова співвідношення чистого процентного доходу банку до середньої величини чистих активів).

Варто зазначити, що чиста процента маржа дійсно являється внутрішнім фактором, оскільки є свідченням можливості банку створювати чистий процентний дохід, виходячи з загальних активів. Отож, в табл. 2.14 вказані вхідні дані для побудови та аналізу факторної моделі за рівнянням регресії $Y = b_1 * X + cons$.

Тож, відповідно вхідних даних, за рівнянням регресії проаналізуємо результати розрахунків, відповідно факторів впливу, табл. 2.15.

Для коефіцієнту кореляції використаємо критерії визначення зв'язку та зазначимо їх межі:

Якщо $r_{yx} = 0$, зв'язок між ознаками відсутній;

- $|r_{yx}| \leq 0,3$ — щільність зв'язку низька;
- $0,3 < |r_{yx}| \leq 0,75$ — щільність зв'язку достатня;
- $0,75 < |r_{yx}| < 1$ — щільність зв'язку висока;
- $r_{yx} = \pm 1$ — зв'язок переходить у функціональний;
- $r_{yx} < 0$ — зв'язок зворотний;
- $r_{yx} > 0$ — зв'язок прямий. [25]

Таблиця 2.14 – Вхідні дані для створення факторної моделі впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на фінансовий результат АТ КБ «ПриватБанк» [12] [16] [25]

Рік	Фінансовий результат банку ЧП, млн. грн.	Номінальний ВВП, млн.грн. факт. ціни (X1)	Рівень індексу базової інфляції % (X2)	Індекс споживчих цін, % (X3)	Процентна маржа, % (X4)	Капітал банку, млн. грн. (X5)	Активи банку, млн. грн, (X6)
2021	35050	5459574	7,9	110,1	7,31	53071	401296
2022	30250	5191028	26,6	126,6	7,38	59769	540596
2023	37800	6537825	5,1	105,1	8,78	70450	679160

Джерело: розроблено автором [12] [16]

Таблиця 2.15 – Факторна модель зовнішнього та внутрішнього впливу на фінансові показники АТ КБ «ПриватБанк»

Фактор впливу	Рівняння регресії	Коефіцієнт детермінації R ²	Коефіцієнт кореляції	Ступінь зв'язку, щільність
ВВП (X1)	$Y = 289 - 0,007X$	0,061	0,21	Слабкий, низька
Індекс інфляції (X2)	$Y = 271 + 16,4X$	0,41	0,62	Середній, достатня
ІСП (X3)	$Y = - 181 + 1,17X$	0,26	0,51	Середній, достатня
Процентна маржа (X4)	$Y = 289 + 36X$	0,66	0,87	Сильний, висока
Капітал банку (X5)	$Y = 222 + 0,03X$	0,71	0,88	Сильний, висока
Активи банку (X6)	$Y = 251 - 0,03X$	0,81	0,92	Сильний, висока

Джерело: розроблено автором за даними табл. 2.14

Отже, проведені розрахунки можуть свідчити, що АТ КБ «ПриватБанк» має ряд внутрішніх та зовнішніх чинників які впливають на його фінансові показники, крім того, існує сильний зв'язок між результативною ознакою та факторами впливу. Отож, факторна модель впливу показала, що всі внутрішні чинники мають високий вплив на фінансові результати банку, відповідно: процентна маржа пояснює на – 87% становлення результатів банку, капітал – на 88% і активи банку – на 92%, що є занадто впливовим фактором майже на кожен фінансовий показник. Зовнішні чинники, апріорі мають від слабкого ступеня зв'язку до середнього, звідси: ВВП – на 21%, що означає занадто слабкий зв'язок з отриманими фінансовими результатами, Індекс інфляції – на 62%, доволі впливовий зовнішній фактор, та ІСП – на 51%, що, в принципі, також пояснює часткову зміну фінансового результату під дією даного чинника.

Проаналізувавши фінансові результати АТ КБ «ПриватБанку» та фактори що на них впливають, можна зробити висновок, що ефективна фінансова діяльність побудована на залежності від певних внутрішніх чинників та макроекономічних складових, які чинять як позитивний так і негативний вплив на фінансові показники. Відтак, факторна модель впливу показала, що об'єкт дослідження є досить прогресивним та прибутковим у власних фінансових результатах та пояснює це впливом низки факторів.

Висновки до розділу 2

Практичний аналіз фінансової діяльності показав, що АТ КБ «ПриватБанк» є доволі стабільним та ефективним у власних результатах. Зокрема, тому доказом став ряд факторів та показників, що свідчать про позитивну динаміку та прогресивний розвиток. Відтак, загальна сума активів банку з року в рік продовжує рости, тим самим, установа знаходить нові напрями розміщення та раціонального використання ресурсів, без додаткових втрат. Проте рентабельність активів (ROA) від початку 2022 року має

тенденцію до зменшення показнику, що видно навіть у 2023 році де коефіцієнт досягнув мінімуму – 5,56%, що сталося внаслідок повномасштабного вторгнення та часткової дестабілізації політичної та економічної ситуації в країні.

Наступним важливим для фінансового аналізу показником, стали зобов'язання банку, основну частину яких займають кошти клієнтів. Обсяги загальних зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» у 2021-2023 роках мають також позитивний темп зростання, так у 2021 році їх сума перевищувала 334 млн. грн., а в 2023 році – 569 млн. грн., що свідчить про значне нарощення ресурсної бази внаслідок приросту коштів клієнтів. Можна сказати, що банк має достатню кількість фінансових ресурсів оборотних активів для погашення своїх поточних зобов'язань, від чого робимо висновок, що АТ КБ «ПриватБанк» є платоспроможним.

Вирахуваний коефіцієнт загальної ліквідності банку за поточними оборотними активами та зобов'язаннями, має стрімку динаміку до відновлення попереднього значення показнику, що видно з відповідних розрахунків, де CR у 2022 році знизився до 1,12, відносно 2021, де спостерігалось значення – 1,2, що майже в два рази перевищувало показник 2022 року, проте у 2023 році коефіцієнт повернувся до колишнього значення та знову дорівнював 1,2. Такий стрибок у значенні міг свідчити про загальне збільшення попиту і пропозиції на грошові ресурси. Серпенінова Ю. С. виділяє дві великі групи чинників, які впливають на зміну ліквідності банку, серед них: відсутність у банку необхідної суми ліквідних коштів або неможливість залучення ліквідних коштів шляхом їх запозичення чи продажу активів. [26] Варто зазначити, що банк є ліквідним та має вагому підтримку ззовні держави.

Власний капітал АТ КБ «ПриватБанк», основними функціями якого, є захист інтересів вкладників та покриття можливих збитків, має позитивну динаміку та тенденцію до зростання протягом звітних років. Відтак, питома вага статутного капіталу, який являється складовою власного банківського капіталу – залишається незмінною і становить більш ніж 206,059 млрд. грн. та

слугує, так званою, – подушкою безпеки, несучи в собі близько 736 млн. простих іменних акцій. [12] Зміну власного капіталу було прослідковано за кожне півріччя, отже у 2021 році середнє значення суми власного капіталу коливалось в межах 53100 млн. грн., у 2022 році – в 59800 млн. грн., а в 2023 році сягнуло максимальних – 70450 млн. грн. Головними чинниками формування та зростання власного капіталу стали:

- зміна рівня інфляції, перш за все, складова темпу росту індексу цін та дефлятора ВВП;
- загальний рівень ВВП;
- облікова ставка, що показує напрям грошово-кредитної політики НБУ;
- зовнішній борг, як важіль зобов'язань держави перед нерезидентами;
- зміна характеру ризиковості операцій, тобто здійснення операцій з більшим ризиком і тд. [13]

До того ж, динаміка рентабельності власного капіталу (ROE) як індикатора прибутковості та ефективності власного капіталу, показала, що банк має майже аналогічну ситуацію зі зростанням показника опісля 2022 року, де концентрувалося найменше його значення – 50,6%, порівняно з 2021 роком – 66%, у 2023 році ж, коефіцієнт досяг – 53,6%.

Коефіцієнт автономії, що визначає частку власного капіталу у загальній сумі поточних активів, також показав відносне зниження показника та поступове його зростання з середини 2023 року.

Чиста процентна маржа протягом звітних років поступово зростає, що говорить про оптимізацію співвідношення процентних доходів і витрат за якими отримується дохід.

Відповідно до результатів, отриманих в розрахунках, важливо було прослідкувати залежність показників від внутрішніх і зовнішніх факторів. Для цього було використано аналітичний метод математичного моделювання залежності фінансових результатів діяльності банку від ряду впливових чинників. Ця процедура була доречною для прослідковування відсотку впливу певних факторів на отримані раніше дані. Отож, найвагомішими факторами

впливу стали активи банку, капітал та процентна маржа, маючи сильний ступінь зв'язку та високу залежність при формуванні тих чи інших фінансових результатів.

Отож, незважаючи на різку та тривалу дестабілізацію в країні, фінансова діяльність АТ КБ «ПриватБанк» продовжується в тому ж русі. Високий рівень капіталізації та резервів, дозволяє ефективно функціонувати банку в турбулентних для країни умовах, й більш того, непохитно приймати нові виклики сьогодення.

РОЗДІЛ 3
ПРОГНОЗУВАННЯ ПРИБУТКОВОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»
ТА МЕХАНІЗМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

3.1. Прогнозування прибутковості фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк» на основі математико-економічної моделі

Банківські установи – це рушійна сила країни, вони забезпечують здійснення купи внутрішніх економічних процесів, дозволяючи державі міцно утримувати фінансовий фронт та розвиватись навіть в найскладніших умовах. Ефективне функціонування банківського сектору визначає певні параметри, серед яких прибутковість, достатність капіталу та уникнення ризиків. Достатність капіталу, насамперед, відіграє надзвичайно важливу роль у впливі на прибутковість, підвищуючи здатність до кредитування. Оскільки більший капітал слугує подушкою безпеки в разі потенційних збитків, то надання кредитів дозволяє банкам отримувати більше доходів від відсотків та задовольняти потреби власних клієнтів. Крім того, банки з достатнім капіталом менш ймовірно зіткнуться з порушеннями платіжних зобов'язань, тобто матимуть менший відсоток ризику дефолту, через те, що забезпечені додатковими ресурсами для покриття збитків. Загалом, фінансове регулювання вимагає від комерційних банків підтримання мінімального рівня коефіцієнту достатності капіталу задля гарантування достатньої суми власного капіталу, в разі настання непередбачуваних втрат.

Основною метою діяльності кожної банківської установи – є одержання прибутку. Прибутковість банківської діяльності, як відомо з теорії банківського менеджменту напряду залежить від факторів ефективного використання власних і залучених ресурсів. Відтак, аби удосконалити та підвищити рівень дохідності, варто почати з активних операцій та дослідити співвідношення позикових та інвестиційних коштів, які утворюють прибуток. В цілому, існують

внутрішні та зовнішні фактори банківської прибутковості, які сконцентровані на мікро- та макросередовищах, що визначають розподіл банківської прибутковості на відповідні групи та дозволяють вивчати її на усіх рівнях, починаючи від конкретного банку, закінчуючи ринком. З дослідження факторної моделі, можна було помітити ряд чинників, які також мали неабиякий вплив на отримані фінансові результати, відповідно, існує схожий набір факторів, що впливає на банківську прибутковість та грає велику роль у її формуванні. До таких чинників включають: рівень інфляції, процентну ставку, рівень ВВП та інші. Усі вони певним чином залишають відбиток на становленні кінцевого розміру прибутку та контролюють його змінні. [27]

Окрім того, важливим інструментом слугує прогнозування очікуваних результатів прибутковості та чинників, що на неї впливають. Відтак, ступінь впливу інфляції на пряму залежить від інфляційних очікувань, визначених установою. Адже від того, наскільки точно буде спрогнозований очікуваний показник, залежить здатність банку вчасно змінити та скорегувати процентну ставку, аби не втратити, а навпаки, примножити свій дохід.

Збільшення загальних депозитів у співвідношенні до загальних активів, також має на меті збільшення прибутковості банку, оскільки чим вищий відсоток депозитів на рахунках відносно активів, тим більший вільний дохід отримує установа. Доходи банків генеруються, зокрема, за рахунок відсотків за наданими позиками. Чим більший кредитний портфель банку, тим більше позик він може надати, що призводить до зростання доходів відсотків. Вищі доходи відсотків, у свою чергу, ведуть до вищої прибутковості.

Вивчення механізмів прибутковості, у свою чергу, базується на поясненні організації та генерації дохідної частини. Варто зазначити, що такі механізми не є статичними, тобто їм постійно потрібно адаптуватись та підлаштовуватись до мінливих умов ринку. Крім того, не існує єдиного універсального механізму підвищення прибутковості та покращення фінансової діяльності, оскільки кожна установа індивідуальна та має власні унікальні стратегії дослідження та розрахунків.

АТ КБ «ПриватБанк» як і будь-яка інша установа, прагне до постійного зростання та підвищення прибутковості. Нестабільна ситуація та часткова економічна дестабілізація негативно відобразилась на тлі діяльності та функціонування банку. Тому з'являється потреба в пошуку нових альтернативних джерел збагачення фінансовими ресурсами, задля зростання рівня прибутковості та відновлення стабільності банківської діяльності. Одним з варіантів збагачення ресурсної бази є підвищення розміру активних операцій з використанням потенційних резервів банку, які послуговують надійним буфером для умовних ризиків та можливих невдач. Адже гарантувати 100% успіх тієї чи іншої операції неможливо, особливо в період мінливих обставин. Спираючись на це, варто визначити ступінь зв'язку ресурсної бази та фінансових результатів, на яких вона побудована. Знову ж таки, на кшталт факторної моделі, де досліджувався вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на різноманітні фінансові показники, ми проведемо кореляційний аналіз та визначимо ступінь впливу базових елементів ресурсної бази на чистий прибуток. Крім того, доцільно буде зобразити математико-економічну модель впливу даних чинників АТ КБ «ПриватБанк». В основі аналізу буде прослідкована взаємозалежність фінансових результатів з факторами, що чинять вплив. На відміну від попередньої факторної моделі, в даному випадку, побудуємо кореляційну матрицю, для більш наочного виміру сили взаємозв'язку. Загалом, кореляційний зв'язок знаходиться не окремо для кожної ситуації, а вираховується середньо для більшості видів випадків. Відтак, особливості зв'язків кореляції визначають в теорії два завдання:

- визначення теоретичної форми зв'язку (регресійний аналіз);
- розрахування щільності зв'язку між факторами (кореляційний аналіз).[28]

Перше завдання зазвичай допомагає знайти форму функціонального сплетіння, яка найбільш точніше характеризує рівень кореляційної залежності. В той час, як друге, конкретно визначає ступінь наближення кореляційного зв'язку до функціонального.

Аби визначити вплив ресурсної бази ПриватБанку на його чистий прибуток, варто обрати ряд досліджуваних факторів, що впливають на його формування, до них можна віднести:

- грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви;
- кредити на аванси клієнтам;
- інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю через прибуток чи збиток;
- інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю через інший сукупний дохід.

Загалом, варто скористатись рис. 2.4 про динаміку обсягу чистого прибутку та табл. 2.2, де зображені дані про активи АТ КБ «ПриватБанк», що сприяють збагаченню ресурсної бази установи та підвищенню рівня прибутковості.

Вплив на загальний показник (Y) сукупності факторів (X1, X2,...Xn) можна описати за допомогою даного рівняння лінійної множинної регресії, формула (3.1) [29]

$$Y = a^0 + b_1 * x_1 + b_2 * x_2 + b_3 * x_3 + b_4 * x_4, \quad (3.1)$$

де Y – це розмір чистого прибутку;

x₁ – грошові кошти і їх еквіваленти та обов'язкові резерви;

x₂ – кредити та аванси клієнтам;

x₃ – інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю через прибуток чи збиток;

x₄ – інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю через інший сукупний дохід.

Вхідні дані АТ КБ «ПриватБанк» для кореляційно-регресивного аналізу впливу факторів на обсяг чистого прибутку проілюстровано в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – вхідні дані для кореляційного аналізу
АТ КБ «ПриватБанк», млн. грн. [12]

Рік	Фактори, що оцінюються				
	Чистий прибуток (Y)	Грошові кошти та їх еквіваленти (X1)	Кредити та аванси клієнтів (X2)	Інвестиційні папери за справед. вартістю через прибуток/збиток (X3)	Інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, (X4)
2021	30050,0	52835,0	68218,0	93096,0	129074,0
2022	30250,0	96380,0	68084,0	95716,0	143920,0
2023	37800,0	152282,0	92019,0	100376,0	171471,0

Джерело: розроблено автором

Наступним кроком за допомогою Excel, зведемо масив даних до кореляційної матриці задля виміру сили взаємозв'язку між факторами та показником і для оцінки мультиколінеарності. Для розрахунку коефіцієнтів парної кореляції r для кожної пари факторів використаємо функцію КОРРЕЛ, табл. 3.2 [28] [29]

Таблиця 3.2 – Кореляційна матриця зв'язку річного прибутку АТ КБ «ПриватБанк» з переліком внутрішніх та зовнішніх факторів

	Y	X1	X2	X3	X4
Y	1,0000	0,8111	0,8021	0,5595	0,3399
X1	0,8111	1,0000	0,4362	0,7620	0,0831
X2	0,8021	0,4362	1,0000	0,7271	0,1332
X3	0,595	0,7620	0,7271	1,0000	0,4776
X4	0,3399	0,0831	0,1332	0,4776	1,0000

Джерело: розроблено автором в EXCEL за формулою КОРРЕЛ

З утвореної матриці, бачимо, що існує тісний зв'язок між річним прибутком та грошовими коштами і їх елементами, який становить (0,8111), тобто 81%, крім того, схожий взаємозв'язок спостерігається між прибутком та кредитами й авансами клієнтів, й дорівнює (0,8021), відповідно 80%.

Наступним кроком, для здійснення прогнозування фінансових результатів АТ КБ «ПриватБанк» відносно складеної регресії від кореляційної матриці, слід

використати економіко-математичну лінійну трендову модель прогнозування прибутку банку у 2024 році. [29]

Для більш точного прогнозування прибутковості установи, варто взяти більший період даних про чистий прибуток АТ КБ «ПриватБанк» з 2014, по 2023 рік включно, це дасть змогу доречніше оцінити та прорахувати майбутні результати, табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Вхідні дані для побудови трендової моделі прогнозування фінансового результату АТ КБ «ПриватБанк» [12]

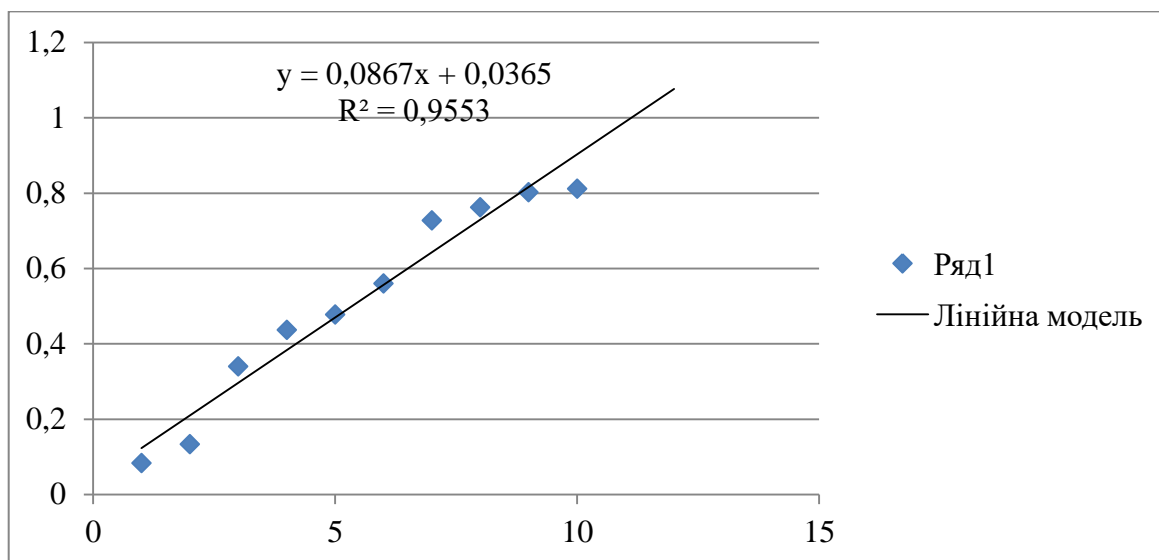
Період (рік)	Чистий фінансовий результат (прибуток) банку, млн. грн.
2014	21758
2015	22294
2016	22536
2017	23285
2018	23475
2019	24205
2020	24302
2021	35050
2022	30250
2023	37800

Використовуючи кореляційну матрицю зв'язку для подальшого розрахунку детермінації, табл. 3.2, та вхідні дані прибутковості АТ КБ «ПриватБанк», табл. 3.3, будуємо трендову лінійну модель прогнозування за допомогою ПЕОМ Excel, знаходячи коефіцієнт детермінації та дисперсію тренду, які наведено на рис. 3.1.

Загалом величина коефіцієнта детермінації це міра залежності варіації залежної змінної від варіації незалежних, тобто, в нашому випадку залежними змінними для прибутку виступають грошові кошти та їх елементи, разом з кредитами й авансами клієнтів, а незалежними до капіталу – інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю та через інший сукупний дохід.

За умов використання класичної лінійної регресії, коефіцієнт детермінації за лінійною трендовою моделлю прогнозування приймає значення від 0 до 1, що означає, чим ближче коефіцієнт до одиниці, тим меншою є дисперсія, тобто,

іншими сорвами, – розсіяння «хмари точок». В нашому випадку, коефіцієнт детермінації складає 0,9553 од., тобто дисперсія є зовсім незначною. Рівняння регресії становить $Y = 0,0867x + 0,0365$. На рисунку 3.2 зображений графік лінійної трендової моделі прогнозування фінансових результатів АТ КБ «ПриватБанк» відповідно до очікуваного рівня прибутковості за табл. 3.3.

Джерело: розроблено автором

Рис. 3.1 – Лінійна трендова модель прогнозування прибутку АТ КБ «ПриватБанк» [29]

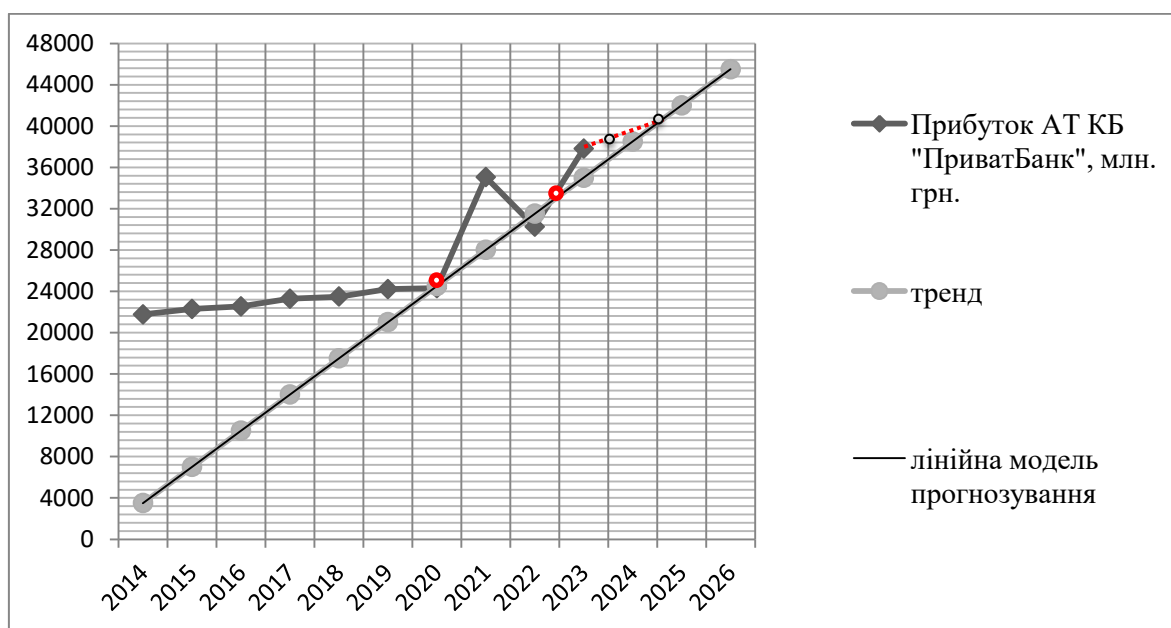

Рис. 3.2 – Графік лінійної трендової моделі прогнозування фінансових результатів АТ КБ «ПриватБанк»

Отже, за лінійною трендовою моделлю, видно, що нижня (перетинаюча) довірча границя відносно лінії тренду знаходиться на рівні 24000 млн. грн, а верхня довірча границя на рівні 34000 млн. грн, отже очікуваний фінансовий результат АТ КБ «ПриватБанку» на першу половину 2024 року складатиме близько 38100 млн. грн., а на кінець 2024 року зросте до 40200 млн. грн., що показує пунктирна лінія прогнозування. Тобто приріст фінансового результату банку у 2024 році збільшиться приблизно на 5,97%, порівняно з 2023 роком. Крім того, з продовженої лінії тренду на 3 періоди, бачимо, що прибуток все таки має тенденцію до зростання, що є гарантуючою рисою збільшення фінансових результатів банку в найближчий рік.

Загалом, точне прогнозування фінансових результатів банківської діяльності це складний процес, адже існують багато факторів, які впливають або можуть вплинути на прибуток за короткий період часу, в тому числі й ризики, які іноді неможливо вчасно передбачити, а ще важче – короткотерміново запобігти.

3.2 Дослідження потенціалу ресурсної бази АТ КБ «ПриватБанк» та шляхи підвищення ефективності фінансових результатів

Необхідною умовою надійної та ефективної фінансової діяльності будь-якого банку являється достатній обсяг ресурсів та збалансований портфель необхідних джерел, які б гарантували покриття непередбачених витрат та забезпечували стає економічне зростання. Враховуючи нинішню ситуацію в країні, інтегрованість сучасної банківської системи та глобалізацію на світовому ринку, постає нагальна потреба в запозиченні якісних ресурсів для підвищення рівня захищеності та економічної стабільності. Окрім того, враховуючи специфіку оточуючого середовища, комерційні банки все частіше та більше потребують переоцінки у визначенні власних існуючих, потенційних та граничних можливостей. Такий запит пояснює жага банків до розуміння

власної спроможності забезпечувати ефективне функціонування та виявляти конкурентні переваги.

Загалом, термін «банківські ресурси» за думкою О.Д. Заруби характеризує це поняття як величину коштів, які банк може використовувати для здійснення, активних операцій, насамперед, кредитної діяльності. Складовими ресурсів банку, вчений вважає його власні та залучені кошти від фізичних та юридичних осіб. В свою чергу, банківські ресурси називають банківським капіталом, через акумулювання грошових накопичень та перетворювання їх в позичковий (грошовий) капітал. Тим самим, надаючи ці кошти у позичку власним клієнтам на умовах повернення, банк, отримує регулярний дохід у вигляді відсотків. Такий характер кругообігу створює модель циклічного формування додаткових ресурсів та визначає ресурсний потенціал банку. Під ресурсним потенціалом комерційного банку більшість науковців розуміють сукупність потенційних (граничних) можливостей банку формувати власні ресурси. Ж Довгань, запропонував розуміти це поняття як потенційні можливості установи формувати або акумулювати ресурси на грошовому ринку. Ресурсний потенціал здатен вважатись золотою картою в забезпеченні економічної безпеки банку та одержанні ним переважної частини прибутків. Масштабування ресурсної бази можливе лише з допомогою двох основних чинників, таких як: власний капітал банку та рівень капіталізації, тобто рівень загальної вартості усіх акцій установи. Цікаво, що залучення нових ресурсів може призвести до лише збільшення витрат банку, через ряд причин, пов'язаних зі значними ризиками, оскільки обсяг та структура потенціально можливих до залучення ресурсів перебувають під впливом регуляторних вимог та контролюються НБУ. [30]

В разі негайної потреби ресурсів та дефіциту коштів, комерційні банки заздалегідь формують ресурсний потенціал. Для цього установи самостійно обирають методи та способи розвитку власних ресурсів з метою отримання прибутку та накопичення ресурсного потенціалу. АТ КБ «ПриватБанк» не є виключенням, він має один з найвищих рівнів капіталізації серед українських

банків. Відомо, що до 2016 року потреба банку у додатковій капіталізації становила 116,8 млрд. грн., проте згодом повністю була покрита державою за короткий період, в зв'язку з великою кількістю ризиків, які не були потрібні ані банку, ані країні в цілому, оскільки ПриватБанк є одним із основних та найважливіших банків України та забезпечує обслуговуванням мільйонів клієнтів. За звітні роки рівень капіталізації банку змінювався, в 2022 році установа знову потребувала додаткових коштів, в розмірі 22,7 млрд. грн. оскільки показник достатності регулятивного капіталу зменшився за рахунок загострення воєнних дій на території країни. В 2023 році показник знову прийшов в норму й на часі установа не має потреби в додатковому залученні коштів, навпаки, вона перевищує мінімальні нормативні вимоги НБУ та має достатній рівень капіталізації.

Загалом варто зазначити, що низький рівень капіталізації банку значною мірою веде до тіньової економіки. Тобто, якщо банківські установи з певних причин (великі податки, недорозвиненість економіки чи банківського сектору) не в змозі обслуговувати народне господарство, то їм набагато простіше буде зробити це по за державним обліком, що й призведе до тіньового бізнесу. Тому основні контролюючі органи, на чолі з НБУ та нормоконтролем, встановлюють правила та вимоги щодо фінансової діяльності установ з метою запобігання тіньовим операціям. Крім того, такий контроль відбувається на усіх рівнях, від внутрішніх процедур банку, до його міжнародних операцій. Априорі, такі ситуації майже не допускаються, оскільки держава не зацікавлена у проблемах в банківському секторі, та навпаки, бере участь у «оздоровленні» та капіталізації комерційних банків шляхом надання субординованих позик. [15]

Час від часу у кожного комерційного банку, все рівно виникає потреба в ресурсах, адже контролювати всі ризики та непередбачувані ситуації – неможливо, крім того, постійна потреба поповнювати ресурсний потенціал виникає в результаті мінливих ринкових умов, запровадження нових, часом не стійких, механізмів управління капіталом та підтримання конкурентоспроможності в банківському секторі. Більш того, важливим

завданням банківських установ є гарантування достатності ресурсного потенціалу, задля уникнення загострення дефіциту браку ресурсів.

Достатність ресурсного капіталу банку - це інтегральна характеристика, що визначає змogu установи своєчасно та в повному обсязі погашати власні зобов'язання, при цьому, – нарощуючи власний капітал та здійснюючи активні операції. Тобто, потреба в ефективному формуванні та використанні ресурсної бази банком, зумовлює необхідність впровадження та дослідження сучасних методів оцінки та аналізу ресурсного потенціалу. [31]

Одним з методів такої оцінки виступає графоаналітичний прийом або «квадрат потенціалу», за яким знайдемо ресурсний потенціал АТ КБ «ПриватБанк» за звітні роки. Для цього існує система з 4-ох груп показників, що комплексно дають оцінку ресурсному потенціалу установи, табл. 3.4 На їх основі, пізніше побудується квадрат, що складатиметься з чотирьох векторів, кожен з яких відповідатиме групі показників цієї системи. [32]

Отож, потрібно встановити відповідність груп показників з векторами квадратів ресурсного потенціалу, табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Розташування показників відносно векторів квадрату потенціалу

№ групи	Назва групи показників	№ вектору руху
I група	Нормативи достатності капіталу банку	1 вектор
II група	Нормативи ліквідності	2 вектор
III група	Показники якості ресурсів	3 вектор
IV група	Показники ефективності використання ресурсів	4 вектор

Варто зауважити кілька деталей, довжина векторів квадрату знаходиться в результаті попарного порівняння фактичних значень показників з відповідними нормативами. Потім, серед усіх показників трьох звітних років, обирається по одному максимальному значенню попарних оцінок, які будуть дорівнювати 100 ум. од. Відтак будується квадрат потенціалу, який можна буде аналізувати відносно утворених векторів, рис. 3.3 [32]

Таблиця 3.4 – Система показників для оцінки ресурсного потенціалу АТ КБ «ПриватБанк» 2021-2023 р.р

Назва показника	Формула	Нормативне значення	Значення 2021 р.	Значення 2022 р.	Значення 2023 р.
1	2	3	4	5	6
І група – нормативи достатності капіталу банку					
Норматив адекватності регулятивного капіталу К1	$H2 = \frac{PK}{A1*0+A2*1+3Г}$ де, РК – регулятивний капітал А1 – прийняті активи; 3Г – загальна сума позаб. зобов.	0,1 <	0,176	0,143	0,161
Норматив співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів К2	$K2 = \frac{PK}{Ac}$	0,09	0,1057	0,1008	0,1078
Норматив співвідношення регулятивного капіталу до зобов'язань К3	$K3 = \frac{PK}{Зоб}$	0,1 <	0,1287	0,1129	0,1262
ІІ група – нормативи ліквідності (дані табл. 2.8)					
Норматив миттєвої ліквідності К4	$H4 = \frac{Ka+Kp}{Pr}$ де, Ка – кошти у касі Кр – кошти кореспонд. рахунків Пр – поточні зобов'язання банку	0,2 <	0,841	0,736	0,880
Норматив поточної ліквідності К5	$H5 = \frac{\text{Поточні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	0,4 <	0,777	0,586	0,632

Продовження табл. 3.4

1	2	3	4	5	6
Норматив короткострокової ліквідності К6	$Н6 = \frac{Ал}{Зоб},$ де Ал – ліквідні активи	0,6 <	0,922	0,867	0,903
III група – показники якості ресурсів					
Коефіцієнт забезпечення зобов'яз. власними коштами К7	$КЗЗВК = \frac{Вок}{Зоб},$ де Вок – власні оборотні кошти	0,05	0,1990	0,1197	0,1926
Коеф. доступності банку до запоз. на міжбанків. ринку К8	-	0,2	0,13	0,27	0,21
			(Дані НБУ)		
Мультиплікатор капіталу К9	$К_{МК} = \frac{Активи}{Акціонерний\ капітал}$	10	1,95	2,62	2,02
IV група – показники ефективності використання ресурсів банку					
Коефіцієнт ефективності використ. Власних коштів К10	$К_{ВК} = \frac{Балансовий\ прибуток}{Пасив\ балансу}$	0,05	0,0812	0,0594	0,0572
Коефіцієнт використання зобов'язань К11	$К_{Зоб} = \frac{Дохідні\ активи}{Сукупні\ зобов'язання}$	0,75	0,721	0,624	0,639
Коефіцієнт використання платних пасивів К12	$К_{рес} = \frac{Дохідні\ активи}{Платні\ пасиви}$	0,9	1,0128	1,0035	1,0936

Джерело: розроблено автором

Рис. 3.3 – Квадрат ресурсного потенціалу АТ КБ «ПриватБанк» за звітні 2021-2023 р.р.

Можна зробити висновок, що в нашому випадку спостерігається II тип квадрату потенціалу, який має неправильну форму за рахунок одного «хворобливого вектору», вектор показника якості ресурсів з рис. 3.3 розвинений менше всіх протягом усіх трьох звітних років. Крім того, ресурсний потенціал кожного вектору поділяється за розмірами на малий (до 30 ум. од.), середній (від 30 до 70 ум. од.) та великий (70-100 ум. од.). З рисунку бачимо, що у 2022 році всі 3 показники, окрім показника якості ресурсів, знаходились в межах 60-70 ум. од., що означало середній розмір ресурсного потенціалу. А у 2023 році, як і в 2021 році ці вектори розташовані на рівні 75-85 ум. од, в тому числі, у 2023 році показник якості ресурсів перетнув межу в 70 ум. од., що говорить про покращення складової ресурсної бази. Отже, загалом ресурсний потенціал ПриватБанку, зокрема у 2023 році має достатній рівень ресурсного потенціалу для забезпечення ефективної фінансової діяльності та сталого функціонування установи. Крім того, існують напрями удосконалення ресурсного потенціалу банку, в тому числі й якості ресурсів, застосування яких,

може допомогти надолужити втрачені результати та покращити деякі фінансові показники, зокрема, до таких напрямів належать:

- оптимізація структури активів і пасивів. Цей механізм включає збалансування кредитного портфеля шляхом зменшення частки ризикових кредитів та диверсифікації; використання надлишкового капіталу для генерування додаткових доходів, урівноваживши таким чином його структуру;
- вдосконалення системи управління ризиками. Перш за все, покращення комплексної моделі ідентифікації, оцінки та моніторингу ризиків; використання сучасного інструментарію: стрес-тестування, моделювання ризиків, використання штучного інтелекту для виявлення потенційних загроз і т. ін;
- підвищення операційної ефективності та оптимізація внутрішніх процесів. Виявлення й усунення дублювання функцій та внутрішньобанківських процесів, скорочення бюрократичних процедур.

3.3. Напрями удосконалення та підвищення ефективності фінансової діяльності комерційних банків (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»)

Банківська система – складний, багаторівневий механізм, ефективне функціонування якого, ґрунтується перш за все, на своєчасному проведенні фінансового аналізу, задля виявлення можливих проблем та потенційних ризиків ще на етапі їх формування. Стабільність фінансової діяльності комерційних банків, як основних елементів банківської системи, є гарантом розвитку економіки держави та її складових.

На сьогоднішній день, в умовах нестійкого економічно-політичного середовища та дестабілізації на фінансовому ринку, важливим завданням перед банківським сектором постає впровадження дієвої стратегії фінансової діяльності комерційних банків, з метою збільшення їх прибутковості та зменшення існуючих ризиків. Загалом, під поняттям «збільшення прибутковості установи», передусім, варто розуміти доцільне використання та розміщення наявних ресурсів, заради накопичення та формування резервного

капіталу на випадок непередбачених збитків. Прикладом такої ситуації став 2022 рік, за 10 місяців з початку повномасштабного вторгнення на територію нашої країни, прибуток українських банків, за даними НБУ, скоротився більш ніж в 5 разів, порівняно з минулим 2021 роком. Не став виключенням і дохід АТ КБ «ПриватБанк», який за цей період зменшився на 14%. Отож, негативна тенденція продемонструвала, що банківська система має в короткотерміновій перспективі знаходити комплексний підхід щодо удосконалення та модернізації власних інструментів функціонування, задля підтримання платоспроможності й пріоритетного розвитку.

Зокрема, інтеграція України в європейський простір на міжнародному рівні, має безмежний спектр можливостей та дає змогу ознайомитись й прослідкувати глобальний досвід зарубіжних країн в питаннях нестабільності банківського сектору та екзогенних змін середовища. Посилення співпраці з іноземними партнерами – це ще один ключ до розширення власних стратегічних ідей та новаторських рішень у роботі з фінансовим управлінням та знаходженням напрямів підвищення ефективності фінансової діяльності банківського сектору. Крім того, адаптація до європейських стандартів і вимог допомагає поліпшити прозорість та надійність банківських операцій та послуг, тим самим, створює сприятливий інвестиційний клімат для ділових партнерів та вкладників.

Безумовно, комерційні банки є головними ринковими інститутами, що виконують ряд надважливих функцій, пов'язаних не тільки з обслуговуванням платіжного обороту держави, а й з мобілізацією та акумулюванням тимчасово вільних грошових ресурсів. Таким чином, за вагомою місією залучення та ефективного перерозподілу коштів, стоїть не менш важливе завдання розробки новітніх механізмів, що враховують сучасні тенденції та потреби ринку. Зокрема, банкам необхідно залишатися конкурентоспроможними в мінливому динамічному середовищі та сприяти підвищенню довіри клієнтів і ефективному управлінні ризиками.

Для посилення ефективності фінансової діяльності комерційних банків на прикладі дослідження фінансових результатів АТ КБ «ПриватБанк», варто запропонувати ряд осучаснених стратегій, серед яких:

1) Розробка та впровадження підходу контролю й управління активами та пасивами банку ALM (Assets liability management). Дана практика підпорядкована сучасним реаліям, тобто скоординована на безперервну ідентифікацію та здійснення моніторингу статей доходів і витрат, результат утворення яких, пов'язаний зі значними ризиками, в тому числі економічним дисбалансом та фінансовими кризами. Відповідно до застосування даної моделі, генерується ряд сценаріїв зміни факторів невизначеності, залежно від їх кореляції, та підбирається найбільш вірогідний сценарій оптимізації управління активами та пасивами установи, враховуючи специфічні умови ринку; [33]

2) Стратегічне партнерство. Як було вказано вище, співпраця із зарубіжними партнерами, в тому числі з FinTech-компаніями, дасть змогу отримувати нові знання й розширювати асортимент міжбанківських послуг та інноваційних технологій покращення фінансової діяльності комерційних банків;

3) Новаторство в підходах до кредитування корпоративних клієнтів. З метою заохочення та підтримки корпоративних клієнтів, пропонується розробити індивідуальний підхід до кожного з них, тим самим, забезпечуючи персональну підтримку кожного бізнесу. Гнучкі кредитні продукти та послуги (поновлювальні та кореспондентські кредити), адаптовані до специфічних потреб позичальників, дозволять банкам відігравати ключову роль у фінансуванні новітніх проєктів та стартапів, що в свою чергу стимулюватиме малий та середній бізнес і приноситьиме банку додатковий дохід;

4) Впровадження програмного забезпечення, як послуги SaaS (Software as a Service) та новітньої платформи, як послуги PaaS. Хмарна технологія SaaS надасть банкам глобальний доступ до швидкого розгортання послуг, таких як онлайн-кредитування, мобільний BANKing, без необхідності розробляти та обслуговувати власні системи. Вигодою системи SaaS буде

значне зниження загальних витрат на ІТ, дороге ПЗ, апаратну платформу, сервери та мережеве обладнання. Платформа PaaS дає нагоду установам користуватися набором інструментів та послуг для розробки та розгортання власних додатків та побудови інтеграції сучасних банківських послуг. Крім того, гарантована висока якість та надійність даних технологій, дозволить банкам зосередитися на інноваціях і розробці нових фінансових рішень, не витрачаючи цінний час і не піддаючись додатковим ризикам; [34]

5) Використання штучного інтелекту (ШІ) та машинного навчання (ML) для автоматизації фінансових процесів. Дані алгоритмічні програми можуть автоматизувати рутинні та повторювані завдання, такі як обробка транзакцій, виявлення шахрайства та управління ризиками. Це звільнить персонал банку від циклічних операцій для роботи над більш складними завданнями, що вимагають міркування та прийняття рішень людиною.

Також, слід звернути увагу на ряд заходів, спрямованих саме на покращення структури капіталу та розширення ресурсної бази комерційних банків, на базі проведеного дослідження фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк»:

1) Оптимізація структури капіталу. Цей механізм направлений на оцінку достатності капіталу банку, дотримання завчасного планування напрямків використання та управління коштами на операційному рівні, тобто збільшення активних операцій банку, з метою підвищення прибутковості. До того ж, такий механізм передбачає пошук та інтеграцію найвигідніших джерел капіталізації та забезпечує підтримання фінансової гнучкості. До методів оцінки капітальної позиції відносять проведення стрес-тестувань, результати яких, використовуються аудитом банку як каталізатор ефективності управління капіталом. Загалом, прибуток АТ КБ «ПриватБанк» у 2021-2023 роках має тенденцію до поступового зростання, проте варто збільшити обсяг активних операцій та прослідкувати тенденцію зміни чистого прибутку. Для аналізу візьмемо результати найбільш прибуткових активних операцій банку, серед

яких: кредитні операції, розрахунково-касове обслуговування та інвестиції в цінні папери та збільшимо їх обсяг на 10% та 20% відповідно, табл. 3.4.

Таблиця 3.4 – Прогнозована прибутковість АТ КБ «ПриватБанк» залежно від збільшення активних операцій

Активні операції АТ КБ «ПриватБанк»	Обсяг актив. операцій у млн. грн. 2023 р	Прогн. обсяг внаслідок збільшення актив. операцій на 10%	Прогн. обсяг внаслідок збільшення актив. операцій на 20%	Прогн. прибутковість актив. операцій %	Прогнозований чист. прибуток внаслідок збільшення актив. операцій на:	
					10%	20%
Кредитні операції	134237	147660,7	16 084,4	2,57	412200	423405
Розрахунково-касове обл.	10434	11477,4	12520,8	0,72	387300	389810
Інвест. в цінні папери	95716	105287,6	114859,2	1,58	394702	401020

Отож, найбільш прибутковим для АТ КБ «ПриватБанк» буде збільшення обсягу кредитних операцій, залежно від максимальної продуктивності. Тому рекомендується наростити та масштабувати кредитну діяльність, аби оптимізувати чистий прибуток.

2) Залучення довгострокового фінансування шляхом випуску боргових цінних паперів та ОВДП. Облігації та векселі надають комерційним банкам довгострокові джерела фінансування, які при інвестуванні в активи, генерують додатковий дохід. Разом з тим, існують облігації внутрішньої державної позики (ОВДП), залучення та правильне розміщення яких, зменшує залежність від короткострокових джерел, таких як депозити та дозволяє банкам диверсифікувати власну ресурсну базу. ОВДП є високоліквідними активами, тобто вони швидко та з легкістю продаються на вторинному ринку. Це дає можливість банкам отримувати моментальний дохід та підвищувати ліквідність, покриваючи зобов'язання. Важливо примітити, що акціонерні товариства можуть випускати облігації на суму не більше 25% від розміру

статутного капіталу, тому такий варіант буде вигідний та цікавий не всім банківським установам. [35]

3) Сприяння ефективному формуванню банківських ресурсів. Стимулювати банківський менеджмент до вибору найменш затратної структури формування банківських ресурсів, яка буде сприяти підтримці стабільного рівня дивідендів та доходів банку;

4) Удосконалення нормативно-правової бази формування ресурсного капіталу. Підлаштування нормативно-правової бази під сучасні вимоги та потреби фінансового сектору України на засадах чинного законодавства, та на основі відповідних європейських стандартів; [36]

5) Підвищення якості ресурсного потенціалу. Виходячи з аналізу квадрату потенціалу, АТ КБ «ПриватБанк» у 2021 та 2022 роках мав нерівномірні довжини векторів якості ресурсів, що в свою чергу спонукало банк до більшого залучення коштів та позапланових витрат. Нашою рекомендацією буде, підвищення якості ресурсної бази шляхом оптимізації витрат та диверсифікації ресурсів. Буде вважатися доречним, залучати кошти з різних джерел, до прикладу: депозити фізичних осіб, емісія цінних паперів та ін., аби зменшити ризики та не опинитись в скрутному становищі.

Висновки до розділу 3

Здійснивши прогнозування прибутку АТ КБ «ПриватБанк» на кінець 2024 року за лінійною трендовою моделлю прогнозування, було доведено, що прибуток має тенденцію до зростання, через факторний вплив відповідних чинників, та на кінець вказаного періоду, становитиме близько 40200 млн. грн., що на 5,97% більше, аніж отриманий банком прибуток у 2023 році. Крім того, через дестабілізацію економічної кон'юнктури та можливі ризики, даний результат піддається похибці, яка може скласти до 0,0477 од. відносно коефіцієнту детермінації.

Також було досліджено та комплексно проаналізовано потенціал ресурсної бази АТ КБ «ПриватБанк» за графоаналітичним прийомом, або квадратом потенціалу. Для цього обиралась система показників для оцінки ресурсного потенціалу установи відповідно до груп, які складали вектори графіку та, за попарним порівнянням фактичних значень відносно нормативів – встановлювалась довжина кожного вектору. Відтак, за результатами даного дослідження квадрат потенціалу мав неправильну форму (II-го типу), за рахунок короткого вектору групи якості ресурсів банку, а саме показника мультиплікатора капіталу. Значення цієї групи показників протягом 2021 та 2022 р.р. становило менше 70 ум. од., що значно змінило форму квадрату за рахунок тупого кута, тобто, в ідеалі, за I-им типом квадрату потенціалу, всі чотири кути квадрату мають бути однаковими і дорівнювати 90° . В нашому ж випадку, лише у 2023 році вектори квадрату потенціалу майже не різнилися по довжині та становили від 70-85 ум. од., що свідчило про покращення складової ресурсної бази та достатній рівень її потенціалу для забезпечення ефективної фінансової діяльності банку.

Загалом, задля покращення фінансових результатів та перспективного розвитку комерційних банків, вітчизняним банківським аналітикам рекомендується орієнтуватись на досвід зарубіжних країн, зокрема на їх фінансові досягнення у банківській сфері, інноваційні розробки та спрощення й оптимізацію процесів управління власним капіталом. Також важливо посилювати співпрацю на міжнародному рівні аби розширювалось коло зв'язків та партнерів.

На прикладі фінансових результатів АТ КБ «ПриватБанк», пропонується взяти до уваги кілька осучаснених стратегій, направлених на покращення ефективності фінансової діяльності та модернізацію підходів і методів щодо банківського забезпечення. Загалом, банку варто попрацювати над впровадженням новітнього програмного забезпечення, оскільки світ технологій не стоїть на місці, і з кожним днем все динамічніше та прогресивніше розвивається цифровий ландшафт. До того ж, удосконалюються й процеси

операційної діяльності, управління та моніторингу ризиків, впровадження яких, допомогли б банку оптимізувати певну вибірку завдань та підвищити продуктивність праці.

Наступним пунктом репрезентується індивідуальний підхід до кредитування корпоративних клієнтів, як специфічних користувачів кредитними послугами банку, що дозволило б відігравати ключову роль банку в фінансуванні новітніх проєктів та розробок, малого й середнього бізнесу. До того ж, ця рекомендація посилила б побудову довгострокових та взаємовигідних відносин, що в свою чергу, підкреслило б конкурентоспроможність установи.

Крім цього, доречними змінами б виступили: покращення структури капіталу та розширення ресурсної бази, оскільки АТ КБ «ПриватБанк» потребує пошуку та реструктуризації джерел забезпечення капіталу, через мінливу та нестійку економічну ситуацію, в зв'язку з повномасштабним вторгненням та бойовими діями на нашій території. До того ж, за останній період, регулятори посилюють вимоги до капіталу, аби убезпечити банківські установи від надмірного впливу економічних чинників та фінансових потрясінь, тим самим стимулюючи комерційні банки нарощувати більшу долю власного капіталу.

Отож, існує безліч шляхів, стратегій та механізмів підвищення ефективності фінансової діяльності комерційних банків на прикладі тих рекомендацій, які були запропоновані АТ КБ «ПриватБанк», проте першочергово, всі вони, вимагають чіткого планування, ретельної оцінки ризиків та обґрунтованих рішень збоку банківського менеджменту.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз фінансової діяльності комерційного банку – це ключовий та наймісткіший процес дослідження його фінансових результатів, з метою виявлення, аналізу та оцінки конститутивних важелів фінансової діяльності установи на основі фінансової звітності та релевантних даних. Він побудований на національному нормативному акті – положенні (стандарті) бухгалтерського обліку (ПСБО), затвердженому Міністерством фінансів України, який визначає принципи і способи складання фінансової звітності.

2. Фінансова діяльність банку охоплює всі операції та процеси, що пов'язані з акумулюванням, використанням власного, залученого та позичкового капіталів, їх примноженням, а також, своєчасним поверненням усіх боргових зобов'язань. До того ж, комерційний банк є домінуючою установою (посередником) на ринку фінансових послуг, що відображає його можливість надавати широкий спектр послуг та сприяти фінансовій інклюзії. Також, через те, що в основі ринку цінних паперів лежить європейсько-континентальна або банківсько-орієнтована модель, комерційні банки виступають торговими посередниками й на ринку цінних паперів, тобто брокерами, що надає їм додаткові переваги та можливості.

3. Забезпечення проведення фінансового аналізу банком є необхідним аналітичним етапом після кожного звітного періоду, оскільки дозволяє установам виявляти сильні та слабкі місця власних стратегій фінансової діяльності, виокремлювати упущення та відхилення певних статей балансу. Аналіз результатів фінансової діяльності комерційного банку, зазвичай має кілька методів та прийомів дослідження, що являються комплексом науково-методичних інструментів для визначення ефективності функціонування та динаміки зміни показників. На прикладі АТ КБ «ПриватБанк» було проведено концептуальне та комплексне дослідження фінансових результатів 2021-2023 років на базі офіційної фінансової звітності банку.

4. АТ КБ «ПриватБанк» – динамічний банк, що здатен швидко розвиватись та підлаштовуватись під виклики сучасних реалій. Він був започаткований у 1992 році, відповідно до установчого договору та ліцензії, виданої НБУ. На разі єдиним акціонером банку залишається держава в особі Кабінету Міністрів України, їй належить 100% акцій установи. Банк має власні стратегічні пріоритети та цілі, які наслідують та якими керується. Серед них: асекурація фінансової стабільності країни, підтримання платоспроможності банківського сектора та фінансування пріоритетних секторів і критичних напрямків економіки країни.

5. Аналіз основних фінансових показників АТ КБ «ПриватБанк» показав, що з початку повномасштабного вторгнення, установа переживає затяжний період «стресу», через нестабільність економічного підґрунтя та політичну напруженість. Зокрема, це демонструють коефіцієнти рентабельності та прибутковості. Загалом, рентабельність активів за останні 2 роки суттєво впала від 8,73% у 2022 до 5,56% у 2023, що говорить про зниження ефективності використання активів банком. Проте, обсяги головних статей балансу продовжують зростати, що вказує на позитивну динаміку та поступову адаптацію до ситуації та повернення до звичного режиму функціонування.

6. Обсяг кредитних та інвестиційних операцій АТ КБ «ПриватБанк» суттєво не змінився за звітний період, їх структура пристосовується до нових умов ринку та вимагає від банку гнучкості та інновацій, зосереджуючись в більшій мірі, на підтримці та фінансуванні малого й середнього бізнесу.

7. Використання факторної моделі впливу показало, що на прибуток АТ КБ «ПриватБанк» здійснюють вагомий вплив певні зовнішні та внутрішні фактори, відносно яким, корелюється обсяг та структура чистого прибутку. Відтак, найсильніший зв'язок з прибутковістю банку, було пояснено впливом факторів: активів, капіталу та процентної маржі.

8. Ключовим інструментом для здійснення прогнозування прибутковості АТ КБ «ПриватБанк» стала економіко-математична лінійна трендова модель, за допомогою якої, було здійснено аналіз регресії та побудовано кореляційну

матрицю. Очікуваний потенційний прибуток банку на кінець 2024 року становитиме за нашими підрахунками – близько 40200 млн. грн., з можливими незначними відхиленнями.

9. Оцінка ресурсного потенціалу банку методом побудови квадрату потенціалу, відносно чотирьох векторів системи показників, охарактеризувала достатність ресурсного потенціалу АТ КБ «ПриватБанк» протягом звітного періоду, з неістотними змінами по довжині вектора показника «якості ресурсів», який у 2021 та 2022 р.р. мав найменше значення зі всіх, і не дозволяв отримати рівносторонню фігуру.

10. За результатами фінансового дослідження (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»), можна зробити висновок, що ефективна діяльність комерційних банків може бути досягнута шляхом оптимізації структури капіталу, стимулюванням банківського менеджменту, щодо ефективного залучення ресурсів, та удосконаленням нормативно-правової бази, відповідно сучасним вимогам та потребам банківського сектору. Крім того, важливо розширити асортимент міжбанківських послуг, задля стимулювання стратегічного партнерства та співпраці з іноземними компаніями на фінансовому ринку. А також, осучаснити програмне забезпечення, з метою оптимізації робочого часу, зменшенню додаткових ризиків та усуненню людського фактору.

Не дивлячись на воєнний стан та пролонгуючу ескалацію, українські комерційні банки продовжують власну фінансову діяльність, тим самим підлаштовуючись та стабілізуючи економіку країни. Очевидно, що це поки не стійка тенденція, проте, – відносно великі кроки назустріч майбутньому та вільному.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Волкова В. В, Волкова Н.І., Добровольський О.І. : Навч. посіб. для самост. роб. студ. та контролю якості засвоєння навч. матеріалу з дисципліни «Банківська система» / Волкова В.В. – Вінниця : ДНУ ім. В. Стуса , 2019 – 37-39 с.
2. Рисін В. В. Фінансова стійкість банку: чинники та особливості забезпечення / А. П. Біда. НУ Львів. політехніка. – фах. видання «Ефективна економіка» – №3. –2021 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2021/3.pdf
3. Закон України “Про банки та банківську діяльність” № 2121 – III від 07.12.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2121-14>
4. Закон України «Про Національний банк України», від 20 травня 1999 року – Глав. 4. – Ід. 2121-14. – № 5-6, ст.30
5. Балянт Г., Прийдун Л. Нормативно-правова основа функціонування банківських установ і напрямки її вдосконалення / Вид. –№3 // Українська наука: минуле сучасне, майбутнє., 2010 р. – 8 с.
6. Костюченко О. А. Банківське право: Навч. посіб. / О. А. Костюченко. – К.: МАУП, 2000. – 240 с.
7. Новіков Н. Б. Монографія : Наук. вісник Ужгородського НУ. / Новіков Н.Б. Щодо питання регулювання фінансового ринку: державне регулювання та його методи. 2022 р. – 2-3с.
8. Левченко Т. А. Автореферат. Монографія. / Левченко Т.А. Методологія забезпечення ефективності діяльності банку в умовах зовнішньої і внутрішньої нестабільності (на прикладі ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК») – Тернопіль. 2018 р.
9. Гриценко Л. , Боярко І. Наук. пр. : Методи і методики аналізу фінансового стану: особливості використання для малих підприємств / Вісн. УБС НБУ, 2019 – № 2–3 (35–36с.)

10. Карнаш К. Непараметричні методи в аналізі даних / Монографія. – Ніжин. 2020 р.
11. Офіційний сайт finance.ua : [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://finance.ua/>
12. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк» : [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://privatbank.ua/>
13. Забчук Г.І., Іващук О.С. Ризики банківської системи України в умовах воєнного стану / Забчук Г.І. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2022. Випуск 1-2. С. 50-61.
14. Волкова Н.І, Довгань Р.С. Особливості аналізу фінансових результатів комерційного банку в умовах воєнного стану. Конференція, дані пр. №1–2023 р.
15. Офіційний сайт НБУ : [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua>
16. Офіційний сайт Мінфін : [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://minfin.com.ua>
17. Правдюк Н. Л. Рентабельність операційної діяльності підприємств: обліково-аналітичний аспект. / Монографія. 2018 р. випуск №12, С.2-6
18. Головка О.Г. Антоненко І. Г. Стратегія управління прибутковістю банку для забезпечення його стабільності. / Ел. стаття вип. №25 – 2018 р.
19. Чайка Т.Ю. Лошакова С.Є. Водоріз Я.С. Розрахунок коефіцієнтів ліквідності за балансом, урахування фінансових і виробничих особливостей підприємства під час здійснення коефіцієнтного аналізу ліквідності // Економіка і суспільство. МДУ – вип. № 15, 2018 р.
20. Петрушко Я. Р. Кредитна діяльність банку та основні етапи її організації // Науковий вісник УНУ. – Випуск 20, ч. 2 (II). 2018 р. Режим доступу: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/20_2_2018ua/37.pdf
21. Зінченко О. А. Бондаренко Л.А. ПриватБанк на кредитному ринку України. / фах. видання «Ефективна економіка». – Вип. №9. 2019 р. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7248>

22. Офіційний портал Верховної Ради: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.rada.gov.ua>

23. Макаренко Ю.П., Мороховець К.С. Доходи і витрати у забезпеченні прибутковості комерційних банків України / Ст. ж. «Інвестиції практика та досвід» – № 10. 2016 р.

24. Бегун С.І. Факторний аналіз фінансових результатів діяльності підприємства: статистична оцінка. / Бегун С.І. : Економічний часопис СНУ ім. Лесі Українки // Випуск – 3 (23) 2022 р.

25. Пашко А.О. : Метод. матер. до к. Інтелект. Обробка даних. / Пашко А.О. Статистичний аналіз даних. – Київ. 2019 р.

26. Кардаш О.П. Управління ліквідністю як складова фінансової стійкості банку / Liquidity management as a part of the financial stability of the BANK. / Кардаш О.П. : Рукопис. – Тернопіль. 2017 р.

27. Сич О. А., Романюк В.Ю. Наук. роб. : Оцінка прибутковості банківської системи України / ЛНУ ім. І. Франка. – 2018 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/202.pdf>

28. Павлюк К.В. Методичні підходи до розроблення нормативів і оцінки науково-дослідної праці на основі багатофакторного кореляційно-регресійного аналізу / Павлюк К.В. : Монографія вип. №3 (92). – ДННУ, Київ. 2020 р.

29. Гришуніна М. Основи кореляційного та регресійного аналізу / ГГ ім. О. Пчілки [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pchilka-litsei.in.ua/excel-book/basis_analysis.html

30. Криховецька З., Кохан І. Наук. роб.: Проблеми та шляхи вдосконалення формування фінансових ресурсів банків. / ПНУ ім. В. Стефаника. – 2022р.

31. Рац О.М., Береговий В.О. Удосконалення методики оцінювання достатності ресурсного потенціалу банку // Гр. ф. і к.. – Вип. №25. 2018р.

32. Костенюк Ю.Б. Наук. роб. : Моделювання потенціалу підприємства для розробки стратегій управління / ДНУ ім. В. Стуса // Вип. стат. Ук. №4 – 2019р.

33. Берегій Р.Ю. Наук. ст. : Модель управління активами та пасивами банку як інструмент активізації діяльності фінансово-кредитних установ на інвестиційному ринку / ДВНЗ КНЕУ ім. В. Гетьмана – 2016 р.

34. Холявко Н. Попело О. Дубина М. Тарасенко А. Наук. роб. Сучасні інформаційні технології на ринку фінансових послуг України : НУ ЧП: 2022 р.

35. Михальчишина Л. Г. Порядок випуску боргових цінних паперів: обліковий аспект / Михальчишина Л. Г. Монографія: // ВНАУ: 2020 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://repository.vsau.org/getfile.php/8069.pdf>

Іноземцева Є. В. Волкова В. В. Наук. ст.: Концептуальні засади удосконалення формування ресурсного потенціалу банку // ДНУ ім. В. Стуса 2018 р

ДОДАТКИ

Додаток А

Звіт про фінансовий стан АТ КБ «ПриватБанк» за 2021 рік

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2021	31 грудня 2020 (як рекласифіковано)	31 грудня 2019 (як рекласифіковано)
АКТИВИ				
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	52 835	49 911	45 894
Кредити та аванси банкам	7	26 243	25 059	27 118
Кредити та аванси клієнтам	8	68 218	55 021	59 544
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		222 277	221 661	152 157
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	93 096	100 750	84 680
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	129 074	119 196	66 602
- за амортизованою собівартістю	9	107	1 715	875
Поточні податкові активи	21	9 978	6 660	2 257
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30	155
Інвестиційна нерухомість		1 989	2 933	3 379
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	10	1 288	953	648
Основні засоби	10	6 074	6 689	5 832
Інші фінансові активи	11	2 644	3 448	2 210
Інші нефінансові активи	12	9 713	10 128	10 529
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		7	32	-
Загальна сума активів		401 296	382 525	309 723
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
Інші залучені кошти		-	-	7 721
Кошти банків		3	2	201
Кошти клієнтів	13	325 303	312 708	240 621
Відстрочені податкові зобов'язання	21	159	146	121
Інші фінансові зобов'язання	14	3 770	4 059	2 639
Забезпечення у т.ч.:	15	3 651	10 687	2 363
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		373	329	290
- інше забезпечення		3 278	10 358	2 073
Інші нефінансові зобов'язання	15	1 795	2 098	1 528
Загальна сума зобов'язань		334 681	329 700	255 194
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ				
Статутний капітал	16	206 060	206 060	206 060
Емісійний дохід	16	23	23	23
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174	12 174
Інші резерви	9, 10	(4 091)	(2 248)	(660)
Резервні та інші фонди банку	16	9 696	8 481	6 850
Накопичений дефіцит		(157 247)	(171 665)	(169 918)
Загальна сума власного капіталу		66 615	52 825	54 529
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		401 296	382 525	309 723

Затверджено до випуску та підписано 26 липня 2022 року.

Г. Бонд
Голова ПравлінняГ. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Звіт про фінансовий стан АТ КБ «ПриватБанк» за 2022 рік

ГРУПА "ПРИВАТБАНК"

Консолідований звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2022	31 грудня 2021
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	96 380	52 835
Кредити та аванси банкам	7	103 837	26 243
Кредити та аванси клієнтам	8	68 084	68 218
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		239 752	222 277
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	95 716	93 096
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	143 920	129 074
- за амортизованою собівартістю	9	116	107
Поточні податкові активи	25	9 079	9 978
Відстрочені податкові активи	25	1 100	-
Інвестиційна нерухомість	10	2 155	1 989
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	1 392	1 291
Основні засоби	11	5 308	6 159
Інші фінансові активи	12	4 318	2 673
Інші нефінансові активи	13	9 189	9 715
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		64	7
Загальна сума активів		540 658	401 385
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків		-	3
Кошти клієнтів	14	471 863	325 019
Інші залучені кошти	15	128	-
Поточні податкові зобов'язання	25	3	12
Відстрочені податкові зобов'язання	25	-	158
Інші фінансові зобов'язання	16	2 647	3 824
Забезпечення у т.ч.:	17	5 804	3 651
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 280	373
- інше забезпечення		4 524	3 278
Інші нефінансові зобов'язання	18	2 274	1 803
Загальна сума зобов'язань		482 719	334 470
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід	19	23	23
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Інші резерви	9, 11	(15 141)	(4 064)
Резервні та інші фонди банку	19	11 449	9 696
Накопичений дефіцит		(156 628)	(156 976)
Загальна сума власного капіталу, що відноситься до власників материнського Банку		57 937	66 913
Частки участі, що не забезпечують контролю		2	2
Загальна сума власного капіталу		57 939	66 915
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		540 658	401 385

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г. Бьош
Голова ПравлінняГ. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Звіт про фінансовий стан АТ КБ «ПриватБанк» за 2023 рік

ГРУПА "ПРИВАТБАНК"

Консолідований звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2023 рік	2022 рік
Процентні доходи в т.ч.:		66 237	43 687
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	61 613	38 906
- інші процентні доходи	20	4 624	4 781
Процентні витрати	20	(6 617)	(3 767)
Чистий процентний дохід		59 620	39 920
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	21	(4 588)	(15 396)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		55 032	24 524
Комісійні доходи	22	41 589	32 945
Комісійні витрати	22	(17 150)	(12 505)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		10 174	14 655
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		(1 076)	(7 760)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	1 266	119
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	4 648	2 608
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		185	267
Витрати на виплати працівникам		(10 585)	(10 129)
Амортизаційні витрати	11	(2 181)	(1 975)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	23	(10 988)	(10 510)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	17, 23	194	(885)
- адміністративні та операційні витрати	23	(11 182)	(9 625)
Інші доходи	24	2 367	2 956
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(407)	(458)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(1)	(1)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		4	4
Прибуток до оподаткування		72 877	34 740
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	25	(35 020)	(4 486)
Прибуток за рік		37 857	30 254
Прибуток, що відноситься до:			
- власників материнського Банку		37 857	30 254
Прибуток за рік		37 857	30 254

Затверджено до випуску та підписано 15 березня 2024 року.

В. В. Ярошенко
Головний бухгалтер